

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VEDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szorosos példányok egyszer 20 fillér
minden következőnél 16 fillér

Nyitólár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, november 9.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérek:** Ezredes ur, —
a vesztegető Groedel.
- Megmozdult a kőműhely.** Irta: Hönig Ottó.
- Az angolok csufolódnak.**
- Arad Rákóczi-ünnepé.**
- Egy herceg csódban.**
- Tengeri hal Aradon.**
- Letartóztatott pénzhamisítók.**
- A mérnök ur vizitel.**
- A vashíd és a révjog.**
- Mire jó a képviselőség?**
- Tárcs: Utinapló töredékek.** Irta: Sárkány F.
- Csarnok: Chamontxból a Mont-Blancra.**
Irta: Dr. Heppes Béla.

Ezredes ur, —

Arad, november 8

a VII. Eávárd; Nagybrittania királya és India császára nevét viselő 12. császári és királyi huszárezred, azt hisszük, ép Lembergben volt akkor, amidőn egy galíciai fészek neve bejárta egész Magyarországot. Amerre hallották, forrt a vér és szomorú nótákat énekeltek azzal a refrénnel, hogy szép élet a huszárellet, galambom. Az a galíciai fészek, a magyar huszárok lengyel Ordögszigetének egyik állomása, Bratkovce s a 12. ezredbeliek, mikor Lembergben voltak, bizonyára hallották, hogy milyen függetlenség esett meg ott Diószeghy huszárorrmesterrel. Diószeghy örmester a szubordináció nevében az állatot is lealacsonyító módon kizozta huszárait. Egy na-

pon aztán a vak engedelmségre berendezett, agyongyötört katonákból kitört az emberi érzés és fölindulásukban megölték Diószeghy örmestert. A megsértett szubordináció gondoskodott arról, hogy a bratkovcei huszároknak követői ne legyenek. Hosszu időre szóló feygházra, nehéz vasra ítélték őket: egy pár épen az aradi várban szenvedte végig a galíciai szolgálat keserves emlékét.

Ugy látszik, ezredes ur, az ezredben már alig vannak a lebergiek közül s akik vannak, már egészen elfelejtették Bratkovcet. Ugy látszik, az angol király nevét viselő huszárezredben is vannak Diószeghy örmesterek, akik nem ismerik a különbséget az uristen és egy lovas altiszt között.

Másodszor fordul elő, hogy a 12. ezredből több huszár az altisztek üldözése és durva bánásmódja miatt megszökött s polgári hatóságnál: az aradi rendörségnél keresett oltalmat. Komoly, igen komoly jelenség ez. Mert azt bizonyára minden huszár tudja, hogy az altiszt ellen milyen fórumoknál tehet panaszt. Azt is tudja, hogy milyen büntetésnek teszi ki magát azzal, ha e helyett a polgári hatóságnál mondja el a baját. S ha a következmények tudatában mégis megteszi ezt, akkor már olyan ekeseredés vihethi rá, amely — nem ijesztésképen mondjuk ezt — nem lehet nagyon messze a bratkovcei huszárok érzéseinél.

Bizonyos határig igaza lehet önnek, ezredes ur, hogy mindez az ezrednek belső ügye, amelyért ön főlebbvalóinak felelős. S mi még azt se mondhatjuk, hogy ami fiaink számára kérünk védelmet a hatalmukkal nem bíró altisztek ellen. Valahol Hevesben, vagy Abaujban fog sirni egy-egy magyar asszony, ha az örmester miatt dezertált fiát a garnizon-áristomba viszik és arra visel fekete ruhát valamelyik lány, ha a vőlegénye a menybéli rapportra fog panasszal járulni. De amikor annyira jutott a dolog, hogy a kétségbeesett huszárok a polgári hatóságnál keresnek védelmet, akkor minékünk vállalnunk kell ezt a védelmet és jogcímünk van arra, hogy a magyar apák gyermekeinek a szubordináció gyilkos tuskéi ellen oltalmat követeljünk.

On, ezredes ur, nálunk új ember; új ember, akinek idejöttét kedvező hír előzte meg. Nincs okunk tehát föltenni, hogy a legénységnek, a huszároknak sorsát szívében ne viselné. Mégis, engedje meg, hogy egy elődjére hivatkozzunk. Még ma is kedves emlékében van az aradiaknak Lázár Frigyes ezredes, a Hadik-huszárok parancsnoka. Arról volt nevezetes Lázár ezredes, hogy mindenik huszárával úgy bánt, mintha az apja lett volna. Az apa szigorúságával, — de az apa szeretetével és igazságosságával. Lázár Frigyes ezredes regementjében nem voltak brutális altisztek s nem volt büntetés a le-

Utinapló töredékek.

Irta: Sárkány Ferenc.

Prága, november hóban.

Nehéz dolog ezt az érdekes, a regényes kor patináját magán viselő várost egy nap alatt megtekinteni. Amint egy muzeum alapos szemlélésére hosszabb idő szükséges, hogy minden darabra annyi figyelmet fordítsunk, amennyit megérdemel, úgy ennek a fényes múltú városnak is, melynek minden utcája ugyyszólván egy-egy muzeumba illő emléket tartalmaz, hosszabb időt kellene szentelni. Dehát semmi sem tökéletes a világon. Ma már annyi követelményt támaszt az élet a benne küszködő emberrel szemben, a benyomások oly özönével zúdúlnak a figyelő, látni vágyó ember elé, hogy szűkre szabott életpályát befutva, ha kissé széjjelt tekint maga körül, meg kell hogy elégedjék egy-egy felületes tapasztalattal — egy sokat átfutó, keveset átlátó pillantással arra a mérhetetlen nagy, színes, változatos; egyiknek virányos, másiknak sivár birodalomra, melynek neve: Világ.

Nagy művészet az: élni az idővel, nem tudom értettünk-e mi ahhoz, mikor átfutottunk ezen az érdekes városon. Hogy lehető sokat lássunk, lehető rövid idő alatt, már korán reggel elindultunk sétákra a városon keresztül. Ugy látszik, a természet ellenünk fordult, mert szürke ködfátyollal takarta be az ég mosolygó azurját, vagy talán stilszerű háttérrel akart

szolgálni ahhoz a borongós, sötét képhez, mely elének tárul, midőn az ugynevezett régi ghetto utcáin haladunk végig. Apró, szűk hazikók gubbasztanak itt festői csoportozatokban, melyeket szűk sikátorok szelnek át. A tetőkről a cserép, a falakról a vakolat lepattogott, lehámolt. Egy egy fekete fal, csupasz kőmenny mered árva a borús ég felé, oly borongós, sötét hangulatot kelte a szemlélőben, mint a mily sötét, szomorú volt a sorsa az itt tengődő nyomott zsidónak.

Egy kis téren — ha ugyan nem gúny ez a név — áll az ezredéves zsinagóga. Hogy valóban igen régi, azt elárulja sajátos rajzu, lépcsőzetes oromfala, melyet a legrégebb résznek tartanak. E köré építettek ezután egy alacsony kalyibát, melyet néhány száz évvel újabbnak mondanak. Az alig 2 és fél mtr. magas kunyhó apró ablakai álmosan pislognak a környező omladozó házakra.

Sajnos, a zsinagógát nem nézhattük meg belülről, mert szombat napja volt és idegent nem engedtek be. Így jártunk az ósrégi zsidó temetővel is, melyet csak egy szomszédos ház ablakából tekinthettünk át. Egymásra halmozva, összezsufova állanak itt a gyomfelverte földben a régen porladó emberek fejfái. Lehetetlen megindulás nélkül szemlélni ezt a kis szigetet, hová egy csoport zsidó küzdelmes élete fáradsalmait kipihenni költözött. Az egymásra dülő, összebuvo sírkövek néma ajka, ha megszólalna, vajjon miről mesélne? Egy rég letűnt kor babonás előítélete ellen égbekiáltó szemrehá-

nyás mindegyik ilyen néma kő, behorpadt sírhalom.

Bár a házak omladozó, a szennyes falak betegséget lehelnek, bár a viskók nagyrészt már elhárduák a fejlődő város útjából: a ghetót még ma is lakják. A mai kor liberalizmusa még nem hordta el egészen a letűnt kor omladéka... még kísértének...

De hagyjuk el ezt a sötét városrészt, lám már az ég is lassan, lassan kitisztul és előbukkan a ködös levegőből a régi Hradsin festői épületes csoportozata.

Az ut a Hradsinhoz modern palotákkal szegélyezett utcákon víz keresztül, de a szecessziós, karsu épületek között uton-úfélen feltűnik egy-egy masszív, ódon, barokk vagy renaissance stíli palota.

A legkitűnőbb ezek között a Waldstein grófok kastélya, melyet a Waldsteinok ősenek bátyja: Wallenstein, a harminc éves háború legnagyobb alakja építtetett. A renaissance stíli palota hét éven keresztül épült és hét éven át használta azt Wallenstein. A Waldstein grófok ma is használják és 2 emelet magas, tágas nagytermében bálákat rendeznek.

Rendkívül érdekesek az ódon palota freskói, melyek még elég jó karban maradtak reánk. A nagyterem plafondját Wallenstein alakja ékíti, amint seregeit vezeti. Feje felett vezérszállaga, a Jupiter ragyog, melyben vakon hitt. „Die Sterne die lügen nicht“ mondatja véle a költő.

Az előcsarnok friskói a trójai háborút és

génynek, hogy huszárrá sorozták. S ezért a polgárság annyira megszerette, oly népszerűsége emelte, hogy azt katonatiszt a polgárok között, Magyarországon, alig érte még el valaha. Nincs jogunk előírni, ezredes ur, hogy kit, melyik elődjét tekintse követendő példának, de ebből megérti, hogy mennyire rosszul esik Aradon, hogy a vármegye huszárlaktanyájában a Lázár ezredes által meghonosított szellemet ütlegető, rugdalodzó altisztek, két- és háromcsillagos hóhérlegények váltották föl.

Ezredes ur! Szomorú tapasztalatok tanítottak arra, hogy milyen rossz sorsa van az olyan katonáknak, akiknek ügyét polgári részről veszik védelembe. De ez egyszer föltesszük, hogy az aradi rendőrséghez menekült huszárok dolgát nem fogjuk ezen sablon szerint elintézni. Az eset ismétlődése arra mutat, hogy az ezredben csakugyan vannak Diószeghy őrmesterek, vagy káplárok, akiket minden főlebbvalói tekintély ellenére meg kell zabolázni és erélyes példával megtanítani arra, hogy mint kell az altisztek a rábizott legénységben az embert megbecsülni.

És még egyet, ezredes ur. Az igazság, amely igen sok esetben a hadsereg szabályzatának rendelkezéseivel is megfér, nemcsak azt követeli, hogy a huszárbőrbe öltözött kozák hetmanokat emberségre szorítsák, hanem azt is, hogy azoknak a legényeknek, akik végső kétségbeesésükben az aradi hatóság oltalma alá menekültek, ne legyen bántódásuk. Nekünk niacs semmi közünk velük, egyiküket se láttuk. És mégis, úgy érezzük, ha ezek emiatt fogságba kerülnének s ha az altiszteik tovább játszhatnák a rettenetes és koriátozhatatlan Jehovát, aki sújt és büntet; — nem lenne nagyon büszke az ő magyar huszárezredére, ha ezt megtudná, VII. Edvárd, Nagybritannia királya és India császára.

A vesztegető Groedel.

Nagy Sándor a közszállításokról.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8.

A mai ülésen megint szó volt az erdélyi fapanamistákról, vagy amint egyik képviselő igen helyesen és találóan jellemezte Groedel bárókat: a faharamiákról. Pildner Ferenc szász képviselő személyes kérdésben szólalt fel és kijelentette, hogy *Simonyi-Semadam* Sándor vádja, hogy az erdélypanamában Groedelék megvesztegettek, *nem igaz*. Csak akarták!

Az *iparfejlesztésről* szóló törvényt egészen letárgyalták és részleteiben is elfogadják. A vita során nagy figyelmet keltő, érdekes beszédet mondott ma a közszállításokról Nagy Sándor dr., a nagylakiak képviselője, aki a kisiparosok elhanyagolt ügyét is a kormány figyelmébe ajánlotta. Nagy Sándor súlyos érveléssel tévesztették el hatásukat: nyomban reflektáltak felszólalására Kossuth is, Sztérynyi is. Kossuth kijelentette, hogy Nagy Sándor kitűnő intenciót az ipartörvény revíziójánál figyelembe fogja venni, Sztérynyi államtitkár pedig hangsúlyozta, hogy a legliberálisabban fognak eljárni a közszállításoknál. Nagy Sándornak talpraesett beszédeért sokan gratuláltak.

Az ülés végén Gáll András előadó ismertette a tengeri szabadhajózásról szóló törvényjavaslatot, amelynek vitáját ma Zanella Rikárd, Fiume képviselője nyitotta meg.

Részletes tudósításunk a következő:

(Groedel veszteget.)

Pildner Ferenc szász képviselő személyes kérdésben kért szót az ülés elején és kijelentette, hogy *Simonyi-Semadam* Sándor vádja, hogy Groedelék az erdőüzletek kapcsán őt megvesztegettek volna, *nem igaz*. Forrás elején bemutatkozott neki egy ur, aki Groedel bárónak mondta magát s arra akarta őt kaptatolni, hogy a szász hétbírák érdemeinek megvásárlásánál járjon közbe az érdekében. Erre ő kijelentette, hogy az erdők eladásába csak akkor egyezik bele, ha a becsülés előzetesen megtörténik és ha az eladás nyilvános árverésen folyik le. Groedel akkor tízezer koronát ajánlott neki arra az esetre, ha az ő ajánlatát támogatja.

főalakjait: Aeneast, Ulysseszt, Achillest és Patroklost ábrázolják, de érdekes, hogy mindannyian egy kis anakronizmussal középkori lovagruhában, vaspáncélosan tekintenek komoran rájuk.

Az előcsarnokból egy kis folyosó a fürdőszobához vezet, melyet mesterséges cseppkőből építettek. Az egész barlangot ábrázol, melynek falain, a cseppkő hasadékaiban keresztül ömlyött a víz a mozaik padlóra, oly magasan lépve el azt, amily magasan éppen tetszett. Egy fűragott márvány medencében meleg víz csobogott. A lakosztályokat egy kis csapóajtóhoz vezető melléklépcső köötte össze a fürdő-barlanggal.

A nagyterem mellett van a házi kápolna: kis helyen, nagy műkincsek. Guido Reni ismert Krisztusa, (talán egy másolat) Kranach, Holbein és ismeretlen régi olasz mesterek képei. A butorzat a nagy hadvezér idejéből való. Remek művű berakott asztalok és székek, díszes ajtószarkok és zárok, márvány kandalló, melybe most — óh civilizáció! — központi fűtés van bevezetve.

A régi kandallaberek gázlámpákat tartanak, az ősi park mohlepő, repkény-befutotta kerítése mögött villanyos csilingel! Így halad a civilizáció egy letűnt kor omladéka felett.

Talán nem érdektelen még megemlítenem Wallenstein kitűnő csatamenjét, melyet ágyugolyó terített le a csatatéren. A fej és a lábak ujak, csak a sávozott szőrű test az eredeti.

Elhagyva a palotát, a régi Károly hídhöz jutunk, mely előtt szép, sem tiszta román, sem egészen renaissance stílusú torony emelkedik, melynek megfelelően a hid másik oldalán is

egy hasonló torony nyúlik az égbe. Ilyen sajátos torony van még több Prágában, így az ugynevezett „Pulverturm“ és a városkapuk felett emelkedő toronyok.

A Károly-híd arról nevezetes, hogy róla dobták a vízbe Nepomuki Szt. Jánost, mert a rábizott gyónástítkot elárulni vonakodott. A régi híd masszív kőpillérelt fenn szobrok ékítik, melyek azonban megismerés naiv kőfaragó munkák. Legnevezetesebb közülük a Szt. János-szobor, mely azon a helyen emelkedik, hol a szent mártíriumot szenvedett.

Athaladva a híd tulsó tornyának boltozatos kapuja alatt, utunk lankásan, majd meredeken emelkedik. Az út parkok és régi, érdekes, néhol omladozó házak között vezet. Elhaladunk a Belvedere palota (most képtár) és szép parkja előtt, elhagyjuk az új kadetiskolát, miután egy tágas téren a kir. palota barokk kerítése előtt állunk, melyet kolosszális aranyú szobrok — az erő apothéozisai — ékítenek. A kerítést — stílusát és kivitelét tekintve, — újabb keletűnek nézem; a tulajdonképeni vár igazságos Mátyás királyunk alapító, alkotó szellemét dicsőíti, amint azt a várkapu felirata is hirdeti. A vár sokáig építhetett; egyes szárnyai a legkülönbözőbb idők építő és ékítő motívumait tüntetik fel. Majd a merev, csupasz terméskőfalak, majd a barokk és francia renaissance kecses, hajlékony kagylóvonalal és virágfüzérei, majd a góthika csipkés cirádái, égbenyülő cuccai, majd a román stílus magasztos, nemes ível gyönyörködő etik kellemes változatosságban a szemet.

A vár földszintjén van a Maria-Terézia-alapítvány színhelye, melyet nemes családok elszegényedett nőtagjai számára alapított a királynő.

Ő kereken visszautasította ezt, bár szegény ember, de a becsülete drága. Azóta nem látta Groedelt, a vád tehát, a mivel illeték, teljesen alaptalan.

Justh Gyula elnök bemutatta *Sprevc* Dusan horvát képviselő levelét, melyben az magyar képviselő megbízásáról lemond. Jelen-tette az elnök azt is, hogy a *Jadran* című horvát akadémiái egyület a Rékóczi-ünnep alkalmából üdvözlő iratot küldött a háznak.

Következik az *iparfejlesztésről* szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Nagy György: A 18. szakaszt kívánja módosítani azáltal, hogy hazafiatlan üzemek miatt az állami támogatást meg lehet vonni. Az indítvány megtételére a nemzetiségek agresszív viselkedése bírta rá. A nemzetiségi izgatást november 15-én kell megakadályozni. (Helyeslés.)

Kossuth Ferenc: Az indítványhoz szívesen hozzájárul.

A Ház a módosítást elfogadja.

Mezőfi Vilmos: A munkások érdekében helymi statisztikai adatok beszerzését kéri.

Kossuth Ferenc: Nem várta, hogy a kereskedelmi miniszteriumot, melynek statisztikai téren fáradságot és hatást nem ismerő a munkássága, valaki statisztikai adatok gyűjtésére akarja serkenteni.

A Ház a 10. szakaszt elfogadta. A 12. szakasznál Kossuth Ferenc elfogadja Nagy Emil és Csismadia Ferenc módosítását.

Wildfeuer Károly: A 14. szakasznál módosítást nyújt be, hogy a közszállításoknál a benyújtott számlákat harminc, de legkésőbb hatvan nap alatt ki kell fizetni.

Kossuth Ferenc: A módosítást elfogadja.

(Nagy Sándor az iparosokért.)

Nagy Sándor: A közszállításokról szóló szakasznál hangsúlyozni kívánja, hogy a közszállítások kérdésének megoldása nemcsak gazdasági, hanem *szociális kérdés is*. (Ugy van!) Würtemberg és London már évekket ezelőtt törvénybe iktatták a közszállítások rendezését. Londonban csak azoknak a vállalkozóknak engedik meg a közszállításokat, akik *munkásainak megadják a törvényben megállapított munkabérekét és a munkaidőt*. A munkabéreket nálunk is törvényileg kellene szabályozni. Hivatkozik a letűnt szabályozó korszak közszállításainak visszaéléseire. Kívánja, hogy a közszállítás vagy a törvényjavaslat útján vagy miniszteri rendelettel *szabályoztasék*. (Helyeslés.) A kormány figyelmébe ajánlja a *kisiparosok ügyét is*, amely erősen el van hanyagolva. (Előnk helyeslés.)

Ezen alapítvány terméinek erkélyéről, pár lépéssnyire azon történelmi nevezetességű ablaktól, honnan a nép a császári helytartót a Hirschgrabenbe lökte, mely körülmény jelentette kezdetét a 30 éves háborúnak, — valóban gyönyörű kilátás nyílik a Moldva tulpártján elterülő városra. Az ég egészen kiderült és a sugárzó őszi napfényben a modern paloták aranycirádás kupolái ragyognak, míg a régi templomok érdekes alaku tornyai élesen rajzolódnak a kék égbolra, mögöttük pedig a híres dóm karcsú góth tornyai merészen fúródnak a levegőbe.

Milyen alattunk a „Hirschgraben“ szakadókos völgye, melyben a cseh királyok szarvasokat ápoltak, kissé távolabb a Moldva ezüstszalagja húzódik, fodros habokban csillogva ott, hol az alapított szabályozó munkálatok rohanó hullámai megtörnek. A folyón fekete pántokként 4 hid vezet át a városba, mely fölött az épen felszállott köd lenge párja ül. Hetven és egy-néhány torony emelkedik ki a tetők színes tömkelegéből s a szemhatárt nagy gyárak füstöt okádó kéményei zárják el.

Egészen véve Prága fekvése nagyon hasonlít Budapestéhez. A Hradsin a várakra, a bástyák a Halászbástyára, a szomszédos hegyek a Gellért és Svábhegyre emlékeztetnek, míg a város maga épen úgy oszlik ketté a Moldva két partján, sík és dombos részre, mint Budapest. Miután sokáig gyönyörködtünk a szép panorámában, mely szemünk elé tárult, a vár érdekesebb részeinek megtekintésére indultunk.

Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter: Méltányolja Nagy Sándor kitünő intencióit és az ipartörvény revíziójánál tekintetbe is fogja azokat venni.

Eber Antal: Lényegtelen módosítást tesz, melyet Kossuth Ferenc elfogad.

Szterényi József államtitkár: Vácolja a kormány eljárását a közszállításoknál. Hangsúlyozza, hogy a legliberálisabban járnak el és a kauciókat is csak addig tartják vissza, míg a kötelezettség effektuálva nincs. A közszállításoknál a túlléptetés sok érdek iparost tönkretett már.

A Ház a szakaszt elfogadta.

(A törvényt megzavazzák.)

A 15 szakaszhoz Eber Antal aggodalom nélkül nem járulhat hozzá, mert korlátlan jogkör ad a közigazgatási hatóságoknak az iparosokkal szemben. Ilyen jogok csak független bíróságokat illethetnek meg. Indítványt nem tesz, de ajánlja szavait megszívlelés végett.

Kossuth Ferenc: Nem osztja Eber aggodalmait. Vérszélyesnek tartaná, ha ebbe a törvénybe még politikai szempontokat is bevennének.

A többi szakaszt a Ház minden hozzászólás nélkül elfogadja.

Elnök: A Ház ezzel az iparfejlesztésről szóló törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadta. (Zajos éljenzés és taps. Éljen Kossuth!) Az ülést tíz percre felfüggeszti.

(A szabadhajózás.)

Szünet után a Ház a tengeri szabadhajózásról szóló törvényjavaslatot tárgyalja.

Gáll András előadó elfogadásra ajánlotta a törvényjavaslatot.

Zanella Rikárd szerint igen sok állami érdek fűződik a szabadhajózás feljelentéséhez, de vannak a javaslatnak olyan intézkedései, amelyek meg fogják akasztani a fejlesztést. Ezután hosszasan szakszerűen foglalkozik a javaslattal, melynek főhíbjául azt tekinti, hogy a szabadhajózást nem mondja ki önálló iparágának és nem adja meg neki azt a támogatást, amelyet épügy mint bármely szárazföldi iparág, megkövetel. Elfogadja a javaslatot, de főtartja magának, hogy módosításokat nyújthasson be a részletes tárgyalás során.

Ezzel az ülés véget ért.

Megmozdult a közműhely.

Arad, november 8.

Már régóta és igen sokan mozgatták Aradnak egy nemes, iparfejlesztésre szánt intézményét: a közműhelyt. Mindeddig azonban az állami szubvenció védbástyái mögé vonulva úgy állott, mint a Sion hegye. Végre az egyik aradi lapban közzétett cikkem, úgy látszik, mégis elevenére talált, mert a méltóságos közműhely megmozdult.

Ugyanaz a helyi lap, amelyik fentebb hivatkozott cikkemet közölte, napokkal később a következő nyilatkozatot tette közzé:

„Lapunk 24-iki számában egy Hönig Ottó ur aláírásával ellátott „Magyar ipar — osztrák államtitkár” című közlemény jelent meg, melynek az aradi közműhely állami szubvencióját érintő részeseértő inszINUÁCIÓKAT tartalmaz. Kérjük, hogy a meggyanúsításokért a felelősség kizárólag a cikk íróját illetse egyben kijelentjük, hogy a cikk tartalma kizárólag Hönig ur egyéni nézetének adott kifejezést.”

Tisztelt közműhely! Azokat az inszINUÁCIÓKAT és rágalmakat ebben az iparfejlesztési és iparpártolási világban semmiféle vállalat vagy privát személy sem hagyta magán száradni évek hosszú sora óta, hanem megcáfolták azokat — ha lehetne. Ugy látszik azonban, a közműhelynek vagy nem lehet, vagy nem szabad, vagy nem tartja rá érdemesnek az aradi közöniséget. Tessék tehát tudomásul venni, hogy minden a közműhely ellen tett kijelentésem, azaz inszINUÁCIÓKAT és rágalmakat (amint azt önök nevezik) fentartom és értük a felelőséget vállalom, mindaddig, míg a rágalmaknak nevezett igazságokat meg nem cáfolják.

De nézzük meg azokat a rágalmakat és inszINUÁCIÓKAT egy kissé közelebbről. A budapesti Ganz-gyár a magyar kereskedelmi kormánytól „az aradi ipar fejlesztésére” kapott kétszáz ezer koronát. Az aradi iparosok révén pedig Arad városától ingyen telket és adómentességet. Mindezekből a Ganz-gyár épített egy közműhelyt, amely testvérek között, de csakis testvérek között, még ötvenezer koronát. Ne tessék azonban azt hinni, hogy a Ganzgyár holmi rongyos 200 000 koronáért kiteszi magát inszINUÁCIÓKAT és meggyanúsításoknak.

Ó az iparfejlesztés nemzeti színű ürügye alatt átadta azt egy aradi társaságnak (nem a kétszáz ezer koronát, hanem a közműhelyt), de hogy az épület ne nagyon rongálódjék, az áramerő szolgáltatásáért olyan árat követel, hogy minden iparos fázik attól a gondolattól, hogy valamikor — ne adj' Isten — rászoruljon a közműhelyre. Minden ujság hirdetésél között olvasható a budapesti Fegyvergyár hirdetése, mely a Diesel motorokat lőerő óránkint egy fillér üzemköltséggel ajánlja; ezzel szemben az aradi közműhelyben a hajtóerő ára lőerő-óránként harminc fillér. Csekély kis különbözet!

Hát ha valami, úgy ez nem meggyanúsítás, hanem tény, való igazság és én magam legjobban örvendének, ha ebben Fényes Dezső ur alaposan meg tudna cáfolni. Lássuk a cáfolatot, én várom!

Tény és való az is, hogy a közműhely az aradi asztalos mesterektől ezerötven korona házbért szed be, holott ugyanennyi helyet bent a városban, a tőér közepén sokkal olcsóbban kapnának. Kérek felvilágosítást arra vonatkozólag, hogy a kétszáz ezer koronába került, de csak ötvenezer korona értékű közműhelyben, amely ingyen telekre épült és adómentes, miért üznek házbér-uzsorát? Vagy ez is inszINUÁCIÓ?

Vegye tudomásul a t. közműhely és annak fő-műtija: Fényes Dezső ur, hogy én mindaddig, míg fenti állításaimat meg nem cáfolja, az egész közműhely-vállalatot az állami szubvenció nemzeti színű leple alatt működő szülőjező társaságnak tartom és jelentem ki.

Hönig Ottó.

Letartóztatott pénzhamisítók.

Aki négyszáz forintért ezret ad.

A bíró hamis pénze.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8

A pénzhamisítás jól jövedelmező mesterségének sok lelkes híve van. Ezek a hívek valószínűs körutazásokat rendeznek s olcsó ipariproduktum csengő értékű gyümölcsöket elhelyezik könnyű szerrel, ha barátokra találjanak.

Bennünket magyarokat nagyon érdekelt a vár udvarán álló Szent György szobor, melyet régi műtörténelmünk legnemesebb alakjai, a Kolozsvári testvérek alkottak.

A vár egyik sarkán emelkedik az u. n. Hungerthum, melynek felső emelete villámcsapás folytán leégett és most hevenyészett tető védi a további omladástól.

Sok rege szövődik a borzalmas torony ostroma terméskő-falai körül, egyet Smetana szép operában fel is dolgozott: Dalibor regéjét. A nemes várur, Dalibor, liberális gondolatvilágával megelőzte korát. A jobbágyok felszabadításáról álmodozott, a robot ellen izgatott, miért veszedelmes államrendfelforgató a Hungerthum egy földalatti üregébe bezárták, honnan 20 évi rettenetes szenvedés után a vérpadra hurcolták.

A torony alsó része egy üreg formára épített földalatti pince, 13 mtr mély. Ennek felső keskeny nyílásán bebocsátották az elítéltet, kinek előbb az előtte kivégzett szerencsétlenség tetemét egy ugyancsak 13 mtr. mély második üregbe, melynek nyílása az előbbi pince talajának közepén volt, letaszítani s azután magának is éhhalál: szenvedni kellett. Az üreg bejárata körül a falban egyetlen kis nyílással ellátott fülkék merednek sötétben a szemlélő elé; a faragatlan kőfaiban egy-egy lyuk jelzi azt a helyet, hová a fülkébe zárt szerencsétlenség bilincse volt erősítve. Egy fülke hátulsó falazata, mely a torony oldalaitól lévén, csaknem egy méter széles, körülbelül háromnegyed méter mélyen, egy fél négyzetméternyi területen ki van vájva. A nép azt

meccs, hogy ezt a furatot az odazárt szerencsétlen 11 éven át vájta ki egy vasszöggel, míg nem rajtakapták. Az ember szíve elszorul, mikor e rémes kor szóta'an tanujának, az égbe nyúló csonka toronynak omladéka között jár és szinte fellélegzetünk, mikor a meredek lépcsőn felkapaszkodva, a sötét üregekből ismét a szabad ég alá értünk.

Keresztül haladva a torony udvarán, egy rendkívül érdekes utcába lépünk. Prága legkisebb házai sorakoznak itt rendre egymás mellé, frissen mázolt tarka falakkal azt a benyomást kelteve, mintha gyermekjátékok volnának. A nép azt tartja róluk, — e rövid itt tartózkodásunk alatt e mondát nem ellenőrizhettük — hogy ezek Rudolf császár-király alchimistáinak házái voltak.

S míg egy felől e korszak határtalan kapzsiságának hirdetőiként gubbasztanak itt a viskók, melyeknek rég poradó lakói, a böcsök követ kereső titokzatos, magikus mondatokat mormoló alchimisták az ördöggel cimboráltak, szellemeket idéztek, eretnek szertartások között törekedtek a földi hívságok szimbóuma, az arany megszerzésére: addig másfelől csipkés csucskban szövik az ég felé a dóm hatalmas tornya, magasztos arányaival miatagy demonstrálva a hit, az erkölcs győzedelmét, a nemtelen, telhetetlen bírvágy, kapzsiság felett.

Sajnos, teljes pompájában nem élvezhettük a gyönyörű tempómat, mert a restaurálási munkálatok, amelyek már hosszú idő óta húzódnak, még nem nyertek befejezést. Érdekes és ugyszólván a maga nemében páratlan a tempó fő ornya, mely 100 mtr. magas, de

csupán 57 méter magasságig van góth stílusban építve, felette pedig, valamint a zöld patinás réztető, mely hatalmas sissakként borul a nyulánk toronyra, tiszta barokk stílusban van építve. Valóban részvétet éreztem az érdekes torony iránt, midőn értesültem, hogy a barokk stílus részét lebontva, a toronyot az eredeti góth stílusban fogják betetőzni.

A tempó belsejének harmóniáját nagyon rontották az építkezésekhez szükségeltető faállványok, melyek minduntalan elzárták utunkat. Mindazonáltal gyönyörűséggel szemléltük a merészen felszőkő sugar oszlopkötegeken nyugvó csúcslvas arkádokat, a falak átírt fűzércirádát, az óriási költséggel készített művészi festett ablakokat, a régi műve faragott butorkat és kandellábereket.

Körszökörül, a templom főhajóját szegélyezve, szebbnél-szebb kápolnák előtt vezetnek a mellékhajók, melyek fél olyan magasak és fél olyan szélesek, mint a főhajó. Talán nem volna érdektelen felsorolni ezen hajók kápolnáit, melyek mindegyike művészi kincset és siremlékeket tartalmaz, de talán túlságosan fárasztó leírásokba keverednék; azért csak futólag vessük egy pillantást a nevezetesebb kápolnákra és siremlékekre.

Lobkowitz és gr. Schlik szobrai után a Szt.-András-kápolna előtt haladunk el, melyben a Merinitz grófok néhányan van eltemetve, s a „Kereszt-kápolna” elé jutunk, melynek műkincsei közül egy Krisztus-kép (Veralkon) a legnevezetesebb. A kései góth stílusú királyi oratórium érdekes árkádjai előtt elhaladva, a Waldstein-grófok kápolnája elé jutunk, mely

Ilyen híve a pénzhamisítás mesterségének József Sándor is, aki a napokban Békéscsabán szerencsétlenül látogatásával. József az állomás épületben vadászott könnyen hívő lélekre. A harmadosztályú váróteremben találkozott őssze Gyaraky János köröstarcsai mészárosal s ismeretséget kötött a maga módja szerint. Beszélgetés közben pedig elmondta neki, hogy ő tud módot a könnyűszerrel való megelhetésre, csak 400 forintot adjon át Gyaraky s ő 400 forint ellenében 1000 forintot ad.

A mészárosnak gyanusnak tetszett az ajánlat s éppen ezért nem kíváncsiskodott tovább, hanem meghívta Józsefet köröstarcsai lakására. A két ismerős elvált egymástól. Gyaraky hazament, József pedig Mezőtúrra. A mészáros, mi helyest haza ért, azonnal bejelentette a csendőrségnek, a mely tegnap, a látogatás napján, már teljes apparátussal várt József Sándorra. Az ismerős nem sokára jelentkezett is s egyenesen a kelepcsőbe rohant. József tagadta, hogy pénzhamisító lenne. Mezőtúri illetőségének vallotta magát és megmotozásakor 180 korona papírpénzt találtak nála, de ezekről nem lehetett megállapítani eddig, hogy hamisítványok-e, vagy nem. Bekísérték a gyulai ügyészség fogházába.

Egy másik pénzhamisító is közrekerült a szomszéd Bihar megyében. A belényesi piacot már hónapok óta hamis pénzekkel árasztja el egy jól szervezett pénzhamisító banda. A tegnapi hetivásáron újból tömérdek ember panaszkodott a rendőrbiztosnak, hogy hamis forintosokkal és koronákkal csaptak be. Szakszerű rendőrbiztos erélyesen hozzálátott, hogy kézrekerüljön a hamispénz terjesztőjét s Kádár Sándor belényesörvényesi községi bíró személyében sikerült is elfognia a tettest.

A községi bíró tettenkötés után rögtön letartóztatták s a megmotozás alkalmával hat darab egy koronást és húz darab egy forintosot találtak nála. A rendőrbiztos jelentésére a belényesi csendőrségről időben kimentek Orvolyesre, hogy bázkuatást tartsanak Kádár Sándor lakásán, ahol valószínűleg megfogják találni a pénzhamisításhoz használt eszközöket is. Azt hiszik, hogy Kádár Sándor nemcsak egyedül űzte a pénzhamisítás mesterségét, hanem egy jól szervezett banda áll mögötte.

után a legjobb kapóknak, a Szt.-Adalbert kápolnának műzincsei ölenek szemünkbe. Középen, üvegfal mögött Szt.-Adalbert csontjait rejtő sarkophag van elhelyezve. Az Adalbert kápolnával szemben emelkedik Nepomuki Szt.-János ezüst sírmeleke, mely a templom legfeltehetőbb kincse. Kb. 500 000 kor. értékű ezüstből ötvözött ezt a mesterművet Würth József bécsi ötvös, a híres Fischer v. Erlach és Anton Corradini tervei szerint. Embornagyságu ezüst angyalok tartják a barsony kárpit súlyos függőnyeit a gyönyörű ezüst sarkophag felett, melyen Nep. Szt.-János életnagyságu alakja térdel.

Sietve haladunk el a szemben levő szász, másképp Sternberg-féle kápolna ezüst ereklyetartója előtt, melytől jobbról és balról I. és II. Ottokár királyok csonka, ágyugolyójárta sarkophagjai áulnak. Nehány nem kevésbé szép kápolna előtt elhaladva, álljunk meg egy pillanatra az érseki kápolna előtt, mely a prágai érsek sarkophagja előtt emelkedik. De ki győzné elsorolni a szebbnél szebb kápolnákat, melyek alatt előkelő nemesi családok sarjai találtak zavartalan pihenőhelyet.

A templom főhajójának közepén emelkedik a királyi család sarkophagja, mely alatt császárok és királyok nyugszanak.

A templom főhajójának végéből nyílik a Szt.-Vencel kápolna, mely a templom szentélye volt s melynek falába aranyozott, gipsz keretű csiszolt ametiszt, schát, onyx, malachit és jászpisztrabokból ékítványok vannak ill szíve. A kápolna közepén, hajdán gazdagon ékített, macsupasz márványoltárban őrzik Szt. Vencel

Az angolok csufolódnak.

A Pester Lloydban.

A bécsi fogadtatás tetszik nekik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8

A nálunk járt Eighty-klub egyik tagja, Flatscher Vane, cikket írt a P. Lloyd esti számában magyarországi látogatásáról. A cikkről némi megdöbbenéssel fogják konstalálni a klub magyar házigazdái, hogy vendégük egyszerűen gunyolódik. Mert nem lehet gunynál egyébnek magyarul, amikor magyar kollégáinak így határozza meg a liberalizmus lényegét:

„A mai kor liberalizmusának, hogy eredményeket érhesse el, kozmopolitának kell lennie. Ami utunk, azt hiszem, e tény megismerését is előbbre vitte.

Egy internacionális liberális program létrehozása korunk egyik követelménye.”

Flatscher Vane, ha csak valamennyire is megismerte itt fajmagyar házigazdát, le nem írhatta ironia nélkül ezeket a sorokat. Még tétősebb a lelkesedés, amelylyel ceglédi fogadtatásáról nyilatkozik:

„Cegléden történt, hogy egy tiszteletünkre rendezett gyűlésen programszerűen bevezetést tartottam, nem tudtam kiverni a fejemből azt az illuziót, hogy otthon Angliában beszélek választóm előtt, noha alig két ember lehetett az egész gyűlekezeten, aki valamit értett beszédemből. És mégis — *micsoda tapsvihár!*”

Egy szót sem eriettek a beszédéből. De azért megtapsolták. E dicséret után nem is következhetik egyéb, mint ahogy a bécsi fogadtatást az ut koronájának mondja a kitűnő angol:

„Egyik legszívesebben vett elismerését érte el külföldi sajtónak internacionális karaktere a bécsi fogadtatás által... Egyenesen utunk koronájának tartjuk ezt az eredményt...”

Ezzel az eredménnyel be is végzi az angol. Internacionális szabadelvűség... tapsok meg nem érett szavakért... bécsi korona. A vendéglátó kormánypart teljes joggal keseredhetik el vendége halatlan gunyolódó cikke miatt.

ereklyéit. Mielőtt még a szebbnél szebb freskókkal, üveg és mozaikképekkel, szobrokkal ékített templomot elhagyjuk, álljunk meg egy pillanatra Schwarzenberg érsek szép bronzszobra előtt, mely a nemrég elhunyt érseket tőrdő helyzetben, ájtatos imába merülve ábrázolja. Már éppen kilépni készülnék a templom oldalajtóján, midőn szembeütközött egy fiatal építőt márványkő aranyliratának egy szava: Báthory. A latin felirat hirdeti, hogy idegen földben nyugszik itt Bathory, comes transsylvaniae, kit a sors messze vetett szülőföldétől. Emlékének e követ szolgája állította. A templomot elhagyva, egészen kimerülve a sok szép benyomások terheléstől és a fáradságtól, távoztunk a Hradsinból, zeg-zugos uton térve vissza a modern Prágába, melynek nagyforgalmu utcái, csilingelő villamosai, tükkölő, pöfögő autómobiljai csakhamar felráztak bennünket abból a révedező, elmélázó hangulatból, melybe a lovagkor emlékeinek látása ringatott.

A modern Prágából rövid utunk alatt nem sokat láttunk, nem is írhatok róla sokat. Szép fekvése, szép palotái, terei, néhány szép szobora és last not least nagyon sok szép lánya és asszonya van, úgy, hogy mikor vasárnap a dűbörgő gőzmasina tovább repített bennünket a „Sächsische Schweiz“ lombkoszorúta hegyei, patakontöze viragos völgyei és vadregényes bazaltszikláit közt, nem tudom, vajjon a művészet remekeitől s egy regényes kor emlékeitől, vagy a tűzes lány szemektől való bucsuzás fájt-e jobban.

Arad Rákóczi-ünnepe.

Arad, november 8.

Meghívás.

Aradváros törvényhatósági bizottsága II. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosó társai emlékezetére f. é. november hó 9 én és 10 én hazafias ünnepeket rendez, melyekre Aradváros és Aradvármegye öszes köz- és magánhivatalok tisztviselőit, valamennyi iskola tanárait, tanítóit, az öszes testületek és egyesületek tagjait és Aradvárosának minden polgárát tisztelettel meghívja

a rendező bizottság.

Kérelem.

Aradvárosának öszes polgárait tisztelettel megkérjük: november 9 én, pénteken lobogozzák fel házaikat és este 6 órakor világítsák meg lakásaik ablakait.

Zenés takaródó.

November 9 én este 6 órakor zenés takaródóval kezdődik az ünnepély.

A zenés takaródó, melyen az áll. tanítóképző intézet hazafias ifjusága fog közreműködni, a következő utcákon halad végig:

Tűzörsegi laktanyából elindulva Atila-tér, Kápolna, Deák Ferenc-, Fábán-, Batthyány-, Széchényi-utcák, József főherceg ut jobb oldalán, Andrássy-tér, Vörösmarty utcán át megkerülve a Szabadság-teret, Atzél Péter-, Deák Ferenc-, Kápolna-utcákon át a tűzörsegi laktanyába.

Diszkoögyűlés.

A november 10-én délelőtt megtartandó diszkoögyűlés alkalmából a városház nagytermében levő *karcza on az ülőhelyek* kizárólag a hölgyeknek tartanak fenn. Az ülő és álló helyekre szóló jegyek holnap a városháza tanácstermében (l. e. j. bbre) kaphatók.

A november 10 én rendezendő ünnepek sorrendje a következő:

Réggel 9 órakor Aradváros törvényhatósági bizottságának tagjai, Aradvármegye küldöttsége és a meghívott testületek képviselői a városháza dísztermében gyülekeznek s egy negyed tíz órakor Károlyi Gyula gróf, Aradváros és Aradvármegye főispánja vezetése mellett a rom. kat. templomba mennek.

Tíz órakor az istentisztelet után az ünnepelők vissza mennek a városháza nagytermébe. Fél tizenegy órakor kezdődik a diszkoögyűlés. A közgyűlés sorrendje a következő:

1. Elnöki megnyitó, elmondja: Károlyi Gyula gróf főispán.

2. Szózat, Zoltai Mátyás tanár vezetése mellett énekl: az áll. tanítóképző intézet ifjusága.

3. *Institutoris* Kálmán, Aradváros polgármestere meghirdeti a II. Rákóczi Ferenc fejedelemre vonatkozó 1906. évi XX-ik törvényelvet. Ezzel kapcsolatosan nagy fejedelmünk arcképek leleplezése.

4. Kádas Kálmán, Aradváros főjegyzője elmondja az ünnepi beszédet.

5. A jegyzőkönyv hitelesítésére vonatkozó intézkedés.

6. A főispán befejezi a közgyűlést.

7. Az ifjuság Rákóczi indulóját énekl.

A városháza előtti téren.

A diszkoögyűlés befejezte után a törvényhatósági bizottság tagjai és a küldöttségek részt vesznek a városháza előtti téren lefolyó ünnepélyen, mely ünnepély a következő rendben fog megtartani:

1. Kurucdalokat tárogató-kísérettel énekelnek az áll. tanítóképző intézet hallgatói.

2. A polgármester meghirdeti a Rákóczi törvényt.

3. Alkalmi költeményt szaval Balási Gyula az áll. tanítóképző intézet hallgatója.

4. Ünnepl. beszéd, elmondja Szendy János ny. tanár.

5. Himnusz, énekl. az ifjúság és az ünneplő közönség.

A városháza tornyának erkélyén Joánovits Sándor, Szathmáry Miklós és Szathmáry Károly tárogatóval kurucdalokat adnak elő.

A színházban.

November 9-én este fél nyolc órakor a színházban diszeldadás. Ezen előadásban ugyanazon műsört mutatják be, amelyet a nagy tejedelem temetése alkalmával Kassán adtak elő.

November 10-én délután 8 órakor a színházban *ingyer-előadás* lesz, melyen csakis a középiskolák tanulóit jelennek meg. Az ifjúság is a november 9-én este bemutatott előadást fogja kapni. Az ifjúsági előadás előtt Krenner Miklós dr. tanár Rákóczi Ferenc korszakát fogja ismertetni.

A díszítések.

Ugy a városháza nagyterme, valamint a városháza előtti tér gazdagon és szépen lesz díszítve. Rákóczi és a magyar nemzet színe, cimerei váltakozva gyönyörködtetik a lelkeket. Különösen II. Rákóczi Ferenc fejedelmünknek nagy mellképe lesz korszerűen díszítve. A városháza előtti téren magas árbócok vannak elhelyezve, amelyek pajzsokkal, cimerekkel, Rákóczi zászlókkal és fenyőkkel lesznek ékesítve. A díszítési munkákat Reinhart butorgyárosok végzik.

Egy herceg csődben.

Licitálnak a kastélyban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8

A hercegi náboboknak ugyszólván mesebeli alakja volt Odeschalch Artur herceg, aki marokszámra szórta a pénzt a nagyuri élvezetekért. Volt miből költekezni, a milliós Odeschalch-vagyon birta. De egy napon a legmélyebb kútból is kimérik az utolsó vödör vizet és a legdusabb hercegi vagyon is végül kiapad, ha nagyon sokat mérjük a forrását.

Odeschalch Artur herceg millióit is elnyelte a fényűzés, a pompa, a nagyuri élet és főleg a büszke nemtörődömség, amely alantas dolognak tartja, ha szorozni vagy osztani kell. Már a nyáron nagy, elviselhetetlen terhek neheztedek a hercegi birtokokra, amelyek ellen a hitelezők biztosítási végrehajtást fogantattak.

A herceg megkísérelte, hogy rendezze vagyoni helyzetének ziláltságát, de ez nem sikerült neki. A hitelezők a nyár folyamán mindent lefoglaltak és véletlenségből csupán a szikcsói hercegi kastély belső berendezését hagyták árverésen kívül. Most azonban már ez is bíról zár alatt van.

Egy immár két év előtt megóvatolt négyezer koronás váltót peresít Pető Albert, aranyosmaróthi kereskedő, akinek ügyvédje, Belicza Pál dr. most a szikcsói kastély berendezését lefoglalta, amiről a hivatalos lap kegyetlen árverési rovatában a következőket olvassuk:

Az ar.-maróthi kir. járásbírósnak 1904. évi V. 149/1. sz. végzése következtében Belicza Pál dr. ügyvéd által képviselt Pető Albert javára Odeschalch Artur herceg ellen 4996 kor. 66 fillér és jár. erejéig 1904. évi április hó 6-án és 1906. február 24-én fogantatott biztosítási és kielégítési végrehaj-

tatás útján le- és felülfoglalt és 10.085 kor. 80 fillérre becsült következő ingóságok, n. m.: butorok, kocsik, lovak, régi fegyverek, stb. nyilvános árverésen eladatnak. Tehát „le és felülfoglalt” a hercegi ingóság. November 13-án megperdül a dob a hercegi kastélyban, ahol ilyen zene sohasem csendült.

Tengeri hal Aradon.

A város árusítja.

Az első szállítmány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8

A husdrágaság enyhítésére jelentős s bizonyára eredményre is vezető intézkedést léptet életbe a város. Holnaptól kezdve Aradon a hatóság tengeri halat árusít a piacon, hogy a lakosság olcsó áron izletes hushoz jusson és ne legyen kénytelen ünnepnapnak tekinteni, ha egy darab méregdrága és nem kevésbé rossz marhahus kerül az asztalára.

Ha a hatóságnak ez az intézkedése, amely különösen a szegényebb néposztályok érdekeit szolgálja, a gyakorlatban beválik, úgy elismerés illeti érte a város polgármesterét és tanácsát. Ezuttal beigazolták, hogy van érzékük a közönség javát szolgáló ujitások iránt és a nemes cél elérése végett a költséges kockázattól sem riadnak vissza. Elismerést érdemel az a gyorsaság is, amelyvel az életrevaló eszmét kivitték: a tengeri hal árusításának ügyét nem burkolták a tanulmányozás bő és elasztikus köpönyegébe, nem is feneklett meg a tömérdek bizottság aktatengerében. Alighogy az eszme fölmerült, utána jártak életrevalóságának, megállapodtak a beszerzési forrással és holnap már áruba bocsátják az olcsó élelmi szert.

A tengeri hal árusításának dolgáról az alábbi tudósítást adjuk:

Nemrégiben ajánlatot tett egy budapesti cég Arad városának tengeri halak eladása iránt. A város az ügy tanulmányozásával Zikó János adófelügyelőt bízta meg, aki előbb Budapesten, majd Bécsben tárgyalásokat kezdett a tengeri halak szállításával foglalkozó cégekkel. Bécsben meg egyezésre jutott a „Nordsee” Deutsche Dampfschiffahrt Gesellschaft ügynökségével az iránt, hogy a társaság az Északi tengerből kifogott halakat Bécsen át Aradra szállítson.

Zikó a napokban visszatért tanulmányutjáról és beszámolt a városnak, amely egyelőre egy métermázsra halat rendelt. A szállítmány jeges kosarakban már ma Aradra érkezett és holnap, pénteken a halpiacon eladásra kerül. Az apróbb halak kilóját 60 fillérért, a nagyobbaknak, tengeri lazacnak és toknak kilóját 90 fillérért árusítják.

Ha tekintetbe vesszük, hogy Aradon most a hal kilója átlag 3 koronás, a marhahus eleje pedig 1 korona 50 fillérbe kerül, szembevetve a tengeri hal nagy olcsósága, amely szerény jövedelmű embereknek is megengedi az Aradon új élelmi szer fogyasztását.

A tengeri halnak első fogyasztásánál különös ize van, amelyet azonban hamarosan megszoknak, úgy hogy a halat épolly izletesnek találják, mint az egyéb husfajtákat. A hal elkészítése azonban gondosságot igényel, amire a hatóság ez uton is figyelmezteti a közönséget. Így a hal belsejét egészen a gerlaccsontig ki kell tisztítani és a belső hártját eltávolítani. A

tengeri halat vízbe áztatni nem szabad és elkészítés előtt ecetes vízben vagy citromlével le kell mosni.

Az általános husdrágaság más városok hatóságát is arra indította, hogy lépéseket tegyenek tengeri hus beszerzése iránt. Budapesten az egyik halkereskedőnél tíz város polgármestere tudakozódott ennek az élelmi cikknek beszerzése iránt, mert városaikban is meg akarják kezdeni az árusítást.

A tengeri hal forgalomba hozatala után Bécsben azt tapasztalták, hogy a marhahus és a szárnyas hus ára lényegesen leszállott és így remélhető, hogy Aradon is ilyen kedvezően befolyásolja majd a halárusítás a túlmagasra emelkedett husárakat.

Az eladást maga a város eszközözi, amely egyik alkalmazottját küldte ki az árusítás intézésére.

Králitz Gyula halála.

(A részvét és a temetés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8.

Széles körben keltett általán s megdöbbentést és fájdalmas részvétet. Králitz Gyula kir. tanácsos hirtelen halála. Tegnap reggel még semmi jelét sem érezte a közelebbi katasztrófának, mikor Kisjenőről bejött a vármegye közgazgatási bizottsági ülésére, amelynek vitáiban is élénk részt vett — s ma reggel már kiterítve feküdt fiának szabadság-téri lakásán, ahol a halál éjnek idején, orvul támadt a hetven éves öreg emberre.

A váratlan gyászeset különösen mélyen érintette Kisjenő társadalmát, melynek évtizedeken át volt kimagasló vezéralakja az elhunyt. Az összes középületekre kitűzték a gyászlobogót s a kisjenői kaszinó, amelynek Králitz Gyula igazgatója volt, Ujj János aligazgató elnöksége alatt ma ülést tartott, hogy határozzon a fölött, miként adjon részvétének kifejezést. Elhatározta a választmány, hogy táviratilag kondolál a gyászoló családnak, jegyzőkönyvben örökíti meg Králitz Gyula emlékezetét, a temetésen küldött-ségileg képviselteti magát s koszorút helyez a koporsóra, ezzel a felirással: — „Szeretett igazgatójának — a kisjenő-erdőhegyi kaszinó.”

Holnap délután fél egy órakor különvonat indul Kisjenőről Aradra, melyen az intelligencia csaknem teljes számmal érkezik a temetésre. Küldött-ségileg fogja még képviseltetni magát a temetésen Aradmegye törvényhatósága, az aradi ügyvédi kamara, az Aradmegyei ármentesítő és belvizszabályozó társulat, a Józsefnádor malomcsatorna társaság, stb.

A temetési szertartás holnap, pénteken délután félhárom órakor lesz a szabadság-téri gróf Nádasdy-palotában. Az elhunyt fő dí. maradványait itt szentelik be a róm. kat. szertartás szerint s a felső temetőben levő családi sírkövekben helyezik örök nyugalomra.

Králitz Gyula régi és előkelő aradmegyei család sarja volt. Eleinte édesatyja mellett Kisjenőn praktizált, majd Gyulára ment, ahol ügyvédi irodát nyitott. Itt nősült meg s feleségül vett felső-őrli Szigethy Lajos ügyvéd leányát, Máriát. Rövid idő múlva visszatért Kisjenőre, ahol a főhercegi uradalom jogtanácsosa lett. Kisjenőn egyaránt nagyarányu s termékeny gazdasági, politikai és társadalmi munkát fejtett ki.

Králitz Gyula haláláról a családon kívül gyászjelentéseket adtak ki az ügyvédi kamara és a Józsefnádor malomcsatorna társulat. Özvegye, szül. felső-őrli Szigethy Mária, gyermekei: ifj. Králitz Gyula, Králitz Lajos dr. és neje szül. Lukácsy Pálma, valamint számos róm. kon gyászolja halálát. köztük Lukácsy Lajos ügyvéd, aki násza volt az elhunytak.

A vashid és a révjog.

A Herold-telek megvétele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8.

A vashidak építése — ha csak valami újabb akadály közbe nem jön — legközelebb már kezdetét veszi. Erre való tekintettel Herold Gyula, akinek Zsigmondházán, a hidépitéshez kijelölt helyen telke van, kérvényt adott be a városhoz, felajánlván a birtokában levő telket, amelyre különben is szüksége van a városnak a tulajdoni hidfeljáró építésénél. A kérvénnyel ma foglalkozott a város pénzügyi bizottsága Lócs Rezső tanácsos elnöklete alatt. Az ülés lefolyásáról alábbi tudósításunk szól:

Lócs Rezső tanácsos behatóan ismertette Herold Gyula ajánlatát. A kérdéses telek 550 négyszögölnyi kiterjedésű és 36 000 koronát kér érte az ajánlattevő. Herold egyúttal azt a kérelmet terjesztte elő, hogy a fahiddal járó révjog, amelyért az eddigi bérlők 16 000 koronát fizettek, neki adassék 1898. október 31-éig, évi 18 000 korona bérért. Ha a város erre hajlandó, úgy a révjog két évi használata ellenében Herold ingyen átengedi a telket. Megjegyzi végül az ajánlattevő, hogy az esetben, ha a város nem hajlandó a 36 000 korona árt a telekért megadni, úgy ez csakis kisajátítás útján juthat birtokába.

A hid ügyében kiküldött hármas bizottság szintén 36 000 koronában állapította meg a telek értékét és egyrészt, mert a területre feltétlenül szükség van, másrészt, mert a kisajátítás esetleg többbe is kerülhet, ennek az árnak megadását hozta javaslatba a törvényhatóságnak. Ezt a javaslatot azonban a közgyűlés annak idején leszavazta, mert sokalta a megállapított összeget. A révjogra nézve még megemlítendő, hogy a törvényhatóság október havi közgyűlésén a révjognak árlejtés útján való bérbeadását utározta el.

Domonkos Lajos megjegyzi, hogy ő a révnek házi kezelésbe való vétele mellett kardoskodott a közgyűlésen. Hogy az árlejtés kielégítő eredménnyel fog járni, azt bizonyosra veszi. Am ha a telket okvetlenül meg kell szerezni, úgy Herold ajánlatának elfogadása mellett foglal állást.

Ottenberg Tivadar ajánlja, hogy foglalkozzék a bizottság az ajánlattal, mert lehetséges, hogy ez a város érdekeinek jobban megfelel.

Steiner Ferenc azt indítványozza, hogy a telek-ügyet ki kell kapcsolni. A város vegye meg a telket, de a révjogra tűzzön ki nyilvános árlejtést.

Lócs Rezső tanácsos helyesli Steiner fel-fogását.

Ottenberg Tivadar: Tisztán és kizárólag, mindig a város érdekeit tartja szem előtt, ez vezérli minden cselekedetében. A kérdés az, hogy kilátás van-e arra, hogy az évek óta húzódó hidkérdés meg lesz e oldva rövid időn belül, vagy sem? Ha igen, akkor feltétlenül szükség van a telekre. Ebben az esetben nem szabad a kamatvesztéséget tekinteni, hanem azt, hogy kisajátítás útján nem kerül-e többbe a telek, mint 36 000 koronába. A per kimenetele mindig kétes.

Domonkos Lajos: Atzél Péternek 16 000 koronát ítéltek meg olyan telekért, amely leg-feljebb 6000 koronát ért.

Lócs Rezső tanácsos kifejti, hogy a telek árát a város a hid felépítésére felveendő köl-csönből fogja fedezni. De a telek tulajdonosá-nak terminust kell mondani, mert bizonytalan időre nem köteles eladni a telket.

Ottenberg Tivadar: Az utolsó percig a bir-

tokában marad a telek és élvezheti annak jó-vedelmét.

A bizottság végül kimondta, hogy a telek-nek 36 000 koronáért való megvételét hozza ja-vaslatba a törvényhatóságnak. Az ár a birtok-bavétel napján lesz fizetendő. A révjog bérbe-adásáról ma nem határoztak.

A bizottság előzőleg Zubor Andor rendőr-ségi fogalmazónak napidíjak kiutalása iránti kérelmével foglalkozott. Zubor kilenc hónapig helyettesítette a szabadságon volt Groen Nán-dor tb. főkapitányt és emellett a saját hivata-lát is ellátta, sőt Sarlot Domokos főkapitány hat heti szabadságideje alatt a főkapitányi teendőket is végezte. Ez ugyszólván ember-feletti munka volt, amelyet Zubor mégis a legnagyobb lelkiismeretességgel végzett.

A bizottság méltányolván Zubor Andor munkálkodását, 600 korona tiszteletdíj utal-ványozását hozta javaslatba a törvényható-ságnak.

Az ülésen Lócs Rezső tanácsos elnöklete alatt jelen voltak: Dobiaschi József, Domonkos Lajos, Éles Armin, Ottenberg Tivadar, Steiner Ferenc, Wesz Dávid és Vannay Gyula aljegyző.

Mire jó a képviselőség?

Üzlet a „kijárásokkal”

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8

Régi dolog és nem is valami nagy titok, hogy egy s más hasznos dolgoknak a minisz-teriumokban való kijárására legalkalmasabbak a t. képviselő urak, akik jóba vannak a „ke-gyelmes urral” s akiket respektál a legmögör-vább referens is. És ez nem is legutolsó üz-let, már t. i. a képviselő uraknak, mert azok, akiknek ilyen apró szivességeket szoktak tenni, rendszerint igen bőkezűek is.

Igy volt régente és — így van ma is. Sőt!... Mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi, Nagy Emil orsz. képviselő beszélte el ma este a függetlenségi pártkörben, hogy ma egyszerre tizenegy ur ember jelentkezett nála olyan aján-lattal, hogy fizetnek neki közbenjárás díjat, ha ügyüket a miniszteriumban elintézi. Miután azt tapasztalta, hogy naponként csoportostul jönnek hozzá ilyen emberek, ma egy táblát függesz-tett ki ügyvédi irodája ajtajára, a következő fölírással:

Miniszteriumokban
semmiféle közvetítést vagy eljárást
nem vállalom el.
Aki hozzám jön, azt figyelmeztetem,
hogy nem mint képviselő, hanem mint
ügyvéd fogadom.

Szep, szép, — de hát mi a különbség a pénzzel megfizetett kijárás dolgában, ha Nagy Emil ur nem is mint képviselő, hanem mint ügyvéd fogadja el a „kijárandó” megbízatást? Elfogadja mint ügyvéd, de amikor eljár a mi-nisztériumban, akár mennyire ügyvédi minőség-ben jár is, mégis csak képviselő is egyúttal és ez bizony sokat nyom a latba, — ha ugyan nem mindent.

Hát még azok a t. ügyvéd-képviselő urak, akik nem ilyen egyenesen veszik a dolgot és nem függesztenek ki ilyen táblát, sőt azok, akik nem is ügyvédek, csak képviselők és mégis kiváló buzgalommal kijárják a dolgokat! — ezekről mért nem beszélnek soha a párt-klubokban, sem a t. Házban?

Groedelék a megmondható, mi minden sülné ki egynémely önzetlen és buzgó hon-atyáról!

Kossuth az önálló vámterületről 1917-ben meglesz.

A kereskedelmi tárca reformjai.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8.

A kereskedelmi tárca költségvetésé-nek tárgyalásánál a pénzügyi bizottság-ban Kossuth Ferenc ma egy hozzá inté-zett kérdésre kijelentette, hogy ma is az önálló vámterület hiva és szerinte csak ezen az alapon lehet Magyarország gaz-dasági érdekeit sikeresen szolgálni. A mi-niszteri székben olyan politikát is fog folytatni, amely lehetővé teszi az önálló vám-terület létesítését 1917-ben, de ma még ko-rainak tartja a kormánynak ezt a szán-dékát törvénybe iktatni, mert helytelen volna az ország kezét 12 évre előre le-kötöni.

A bizottság üléséről az alábbi távirati tudósítást adjuk:

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután Széll Kálmán elnöklete alatt ülést tar-tott, amelyen a kereskedelmi költségvetést tár-gyalta. Kossuth Ferenc miniszter részletesen tájékoztatta a bizottságot azokról az újítások-ról, amelyeket tárcájának költségvetése kere-tében tervez. Ezek között első helyen a sze-mélyzeti ügyek állanak, a melyek között a sze-mélyzet gyakorlati kiképzése a legfontosabb, azonkívül az összes ágazatok státuszainak ren-dezése.

Az ipari ügyek közül kiemelte a kisiparos mesterek részére rendezendő gyakorlati mes-ter-tanfolyamokat s az iparfejlesztést, a keres-kedelmi ügyek közül a kereskedelmi muzeum szervezésének kiterjesztését, a fiumel behozatall kereskedelem fokozását stb. A szociális ügyek közül hangsúlyozta Kossuth az iparfelügyelőség további kiterjesztését, a munkásbiztosítás szer-vezését, a sztrájkstatisztika, a munkásházak építésének előmozdítását, a közlekedési ügyek közül pedig az utállamosításokat, a posta- és távirászemélyzet szaporítását s új hivatalok fölállítását.

Ezután Szabó Kálmán indítványozta, mondja ki már most a törvényhozás, hogy 1917-ben a vámsorompók fölállításának.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy az önálló vámterület alapján állott és áll s csak ezen az alapon tartja megoldatónak Ausztriával való gazdasági viszonyunkat. Most azonban a folya-matban levő tárgyalások alatt törvényhozásilag erről rendelkezni, elhibázott dolog lenne. Várjuk meg a tárgyalások eredményét, amelyek nem remény nélküliek.

Széll Kálmán elnök kifejti, hogy nem ért egyet Szabóval sem elvileg, sem taktikailag. Nem lenne helyes már ma törvényhozásilag ki-mondani, mit határozzon 10—12 év múlva a törvényhozás. Különösen nem helyes ez ma, amikor a kormány Ausztriával a szabad forga-lom főtartásának alapján az önálló vámterület jogi alapján, de a tényleges közösség főtartása mellett tárgyal.

A külön vámterület vagy vámközösség a gazdasági berendezkedésnek módszere és nem politikai kérdés. A végül az, hogy az ország azt a módszert válassza, amely a gazdasági fejlődést leginkább biztosítja. A külön vámte-rülethez az országuak az 1867: XII. és a szóló által alkotott 1899: XXX. törvények foly-tán joga van, ehhez ragaszkodni kell, mert csak úgy és ezen az alapon lehet Ausztriával méltányos egyezséget kötni. 1902-ben a szóló

által megkötött kiegyezés a gazdasági közösség alapján létesült, de már akkor kész lett volna szólni a különváláshoz és szakításhoz nyulni, his nem sikerült volna egy, mind a két államot és a mi gazdasági érdekeinket kielégítő vagyis, jó egyezséget kötni. Inkább szakított volna, semmint föláldozza az ország egyetlen gazdasági érdekét. *Készüljünk a különválásra, de előre ne kössük meg az ország kezét.*

Kossuth Ferenc újból felszólal és kijelenti, ha Magyarország fölszabadul annak a helyzetnek nyomozása alól, amelyben ő átvette az ügyek vezetését, az állam érdeke nem lesz és nem lehet más, mint a gazdasági önállóság előkészítése.

Ugyancsak a gazdasági önállóság dolgában Bécs-ből táviratozzak: A N. F. Pr. estilapjában azt a feltűnést keltő hirt közli, hogy a magyar kormány az osztrák kormánynak az 1917-ik év utáni gazdasági állapot rendezésére javaslatot tett, amely szerint a magyar kormány az 1917. év utáni időre javasolja a közbenső vámvonallal fölállítását Ausztria és Magyarország között. A magyar kormány javaslata szerint az ipari vámokat magasra, a mezőgazdaságiakat ellenben alacsonyra szabnák. A bécsi lap ezért megjegyzi, hogy a magyar javaslat elfogadhatatlan.

Budapesti távirat szerint félhivatalosan megcáfolják a bécsi lapnak ezt a híret.

A mérnök ur vizitel.

Merénylet féltékenységből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 8.

Gyoma községnek meglint nagy „szenzációja” van. A pletyka-zsillpok újra megnyitlak s bőven eresztik keresztül nyílásaikon a legujabb idegizgató esemény részleteit. És beszél a pletyka-eképpen:

A gyomal társadalomnak egyik közkedvelt ségü tagja csak nemrégiben került a községbe, fiatal nevével együtt, akit szépségéért és kedvességéért minden körben szerettek. A fiatal pár mindennapos vendége volt az intelligens családoknak s el sem lehetett képzelni délutáni összejövetelt a kicsi asszonyka nélkül, aki központja volt mindig a figyelemnek és becézgetésnek.

Egy ilyen összejövetel alkalmával kötött ismeretséget a fiatal pár egy ifju kataszteri mérnökkel, aki ezelőtt hat hónappal került Gyomára, ahol földméréseket eszközölt.

Néhány heti ismerkedés után a mérnök beállította a fiatalokhoz s arra kérte őket, hogy adnának lakást részére, mert házigazdája fölmondotta szobáját s jelenleg lakás nélkül van. A fiatalok készséggel teljesítették a mérnök kívánságát s egy csinosan berendezett szobába szállásolták be. És itt kezdődik ennek a történetnek sötét bonyodalma, melyet majd majd revolvergolyó odtott meg a múlt héten.

A lakó és házigazda között szivélyes viszony fejlődött ki, de épp ilyen szivélyes viszony támadt a mérnök és az asszony között is. Egy két héttig minden a rendes kerékvágásban haladt, de később suttogni kezdtek a rossz nyelvek s a kicsi asszony erkölcsösségét nem a leghízelgőbb históriák fűszerével tállalták föl a közkíváncsiság asztalára. A férj eleintén nem törődött a pletykákkal. Később azonban, mikor a nő erkölcs szentségét sem ki-mélték már a rágalmozók, megkérte lakóját, hogy hagyja el házukat. A mérnök engedelmeskedett, de azért mégis átjárt a fiatal csa-

ládhoz, sőt a férj egyenes tilalma dacára, akkor is eljárt, amikor biztosan tudta, hogy az asszony egyedül van otthon.

Ilyen látogatást tett egy elmúlt napon is. Az asszonynak valamelyik névtelen jóakarója azonban értesítette erről a gyógyszerárban időző férjet, aki hazarohant s revolverével három lövést tett a mérnökre. A golyók szerencsére nem találtak s a revolvert sem használhatta többé a férj, mert a mérnök letépszte a támadóját s egy időközben bejött nyomdász-iparos segítségével kicsavarta a fegyvert a kezéből.

A mérnök másnap hátat fordított Gyomának.

Milyen pártt Arad?

Jaj Aradnak! Tengeri hatat árusít olcsó áron. Ha ezt megtudják a budapesti koalíciós újságok, agyontámadják érte.
Mert Arad városa mátol kezdve — haladó.

Az öngyilkos vállalkozó.

(Majorossy Géza halála.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8.

A tegnap Budapesten öngyilkossá lett Majorossy Géza építési vállalkozó esete nagy és kínos feltűnést keltett mindenütt, ahol a meghalt vállalkozót ismerték és igen sok szó beszédre és találgatásra adott alkalmat. Az öngyilkosság mindaddig sincsen megállapítva, sok helyen nem hisznek abban, hogy az elhunytat a neuraszténia kergette a halálba, mert öngyilkossága előtt nagyon körültekintően és meggondoltan rendelkezett mindenről, ami őt, családját és ügyfeleit érinti.

Az öngyilkos hátrahagyott levelei közül a Beer Bóia takarékpénztári igazgatóhoz intézett levélben a vezérigazgatót arra kéri, hogy vagyona ellen csődöt vagy felszámolást ne kérjen, mert az aktívák fedezik a passzívákat. Beer, a Lipótvárosi Takarékpénztár igazgatója és Majorossy vállalkozásainál ez az intézet van legjobban érdekelve. Majorossy utolsó kívánsága azonban aligha lesz teljesíthető, mert a takarékpénztárnak okvetlenül fedeznie kell magát már azért is, hogy a hitelezők közül az elsőbbséget biztosítsa magának.

Kunfalvy Nándor építész, a legtöbb vállalkozásban társát az öngyilkosnak, a hozzája intézett levélben a folyamatban lévő ügyek rendezésére kéri és a család részvételére. Őt is arra kéri, hogy a felszámolást akadályozza meg. A rendőri nyomozat ellenben azt állapítja meg, hogy Majorossynak anyagi bajai nem voltak, az öngyilkosság oka tehát nem azokban keresendők.

Az öngyilkossá lett nagyvállalkozó végzetes tettét Kirschenbaum öngyilkosságával hozták kapcsolatba, ez sietette az ő elhatározását is. Majorossy az építőmunkások kizárásánál nemcsak vezérszerepet játszott, hanem ő volt az egésznek kezdeményezője és mozgatója s görcsösen ragaszkodott a kizáráshoz. Az építőmunkások haragudtak is rája és azt a hirt korpoltálták, hogy azért tartja fenn mindenáron a kizárást, hogy építkezéseit mostan ne kelljen folytatni és befejezni. A munkásokkal való áldatlan viszonya miatt munkásai azt a vádat emelték ellene és társa, Kunfalvy ellen, hogy a király-utcai Zeneakadémia építkezése nem szabályszerű. Ezek után tényleg ellenséges indulattal viseltetett a munkások iránt, pedig ő is munkássorból lett nagyvállalkozó. Budapesten mint pallér kezdte meg pályafutását.

Holttestét a család kérelmére a lakásában hagyták és mert a halál-ok kétségtelenül megvan állapítva, nem boncolják fel.

IRODALOM ES MUVESET.

A színház műsora:

Péntek: Rákóczi zászlója, melodráma. A régi kisharang, ünnepi színijáték. A bujdosó drámai költemény. Diszeloadás. (Bérlatszűnet A.)
Szombat: A milliárdos kisasszony, operet. Bemutató előadás. (Bérlat B.)

* Troubadour ez idényben negyedszer tette meg a színházat. A mai estén Márku Aranka opera-énekesnő vendégszerepelt s mindjárt kijelenthetjük, hogy nagy és őszinte siker aratott. Márku Arankának minden regiszterbe tiszta csengésű nagy terjedelmű hangja valamilyen a legnagyobb könnyedséggel bánta lélekzetvétele egyenletes, így a partitúra minden szépségét élvezhettük előadásában. Az első felvonás finálójában valósággal remekeltek Márku Aranka, Ferrari és Ladislay. A közönség többször kitapsolta őket és elismeréssel jutalmazta művészetüket. Nagyon szépen énekelte Fenyvessy Margit is. (H. G.)

* Diszeloadás a színházban. Az aradi Nemzeti Színház hoinap, penteken este diszeloadásal vezeti be azoknak az ünnepeknek sorozatát, amelyeket Aradváros törvényhatóság II. Rákóczi Ferenc és a többi bujdosó emlékézetére rendez. A diszeloadás első része a Rákóczi-mítány, melyet a zenekar ad elő Tilg Árpád karnagy vezetésével. A második rész Rákóczi zászlója című melodráma, melyet Próns Antal dr. írt. Előadja ezután a színtársulat Szávay Gyulának A régi kisharang című ünnepi színijátékát, végül pedig Herczeg Ferencnek A bujdosók című drámai költeményét. A diszeloadásban résztvesz a társulat teljes drámai személyzete. A most bemutatásra kerülő darabokhoz több új díszlet készült s kiállítás igen fényes lesz. A diszeloadás melyet A) bérlatszűnetben tartanak meg, Keszthely Ede rendez.

A Fejérváry-kormány szerződése

A képviselőház és a delegációk.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8.

Polónyi Géának egy érdekes véleménye került ma nyilvánosságra arról, hogy a jelenlegi kormány miként ítéli meg a Fejérváry-kormány által kötött állami szerződéseket.

A politikai hírek körül kiemelkedik az, hogy a képviselőház a delegációk idejéig alatti is ülésezni fog.

Távirataink a következőket jelentik:

Polónyi a Fejérváry-kormányról.

A kormánynak az utóbbi időben többször volt alkalmá a Fejérváry-kormány által az államkincstár terhére kötött szerződéseivel foglalkozni. A minisztertanács megbízásából Polónyi Géza a kereskedelmi miniszterhez intézett átiratban tüzetes jogvéleményt dolgozott ki, amely szerint a miniszternek azon joga, hogy az államkincstár szerződés-kötés útján magánjogi kötelezettséget hártson, csupán az állam költségvetés alapján gyakorolható. A király kinevezési joga csak jogcímet biztosít arra, hogy a kinevezett miniszter a törvényhozástól költségeket követelhesen, de magában véve nem tartalmaz fölhatalmazást az ország vagyonával való rendelkezésre. Ezt a jogot a miniszternek csupán a törvényhozással adhatja meg. A közjog ezen szigorú következményei csak annyiban enyhülnek, hogy olyan utalványozások amelyekkel a miniszter törvényen vagy szerzett joron alapuló kiadásokat teljesít egyfelől magánjogilag nem vitatható másfelől a miniszter jogi felelőssége szem-

pontjából is csak csekélyebb beszámítás alá esik, amennyiben a miniszter ezzel csak formai törvénysértést követ el. Azok a szerződések tehát, amelyekkel a miniszter törvényes költségvetés nélkül a kincstárt terheli, magánjogilag is hatálytalanok.

A Ház munkarendje.

A napokban az a hír terjedt el, hogy a delegációk ülése alatt a képviselőház tárgyalásai szünetelni fognak. Félhivatalosan jelentik, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert a képviselőház a delegációk ülései idején is tanácskozik, annál inkább, mert a Ház üléseit délelőtt, a delegáció pedig délután tartja. A Ház első sorban letárgyalja a Kossuth Ferenc által benyújtott törvényjavaslatokat, azután pedig a költségvetési, illetőleg indemnitási javaslat tárgyalásába fog.

A nemzetiségiek.

A nemzetiségi képviselők ma délután értekezletet tartottak, melyre a tulajdonképeni okot Nagy Györgynek a mai ülésen elhangzott és a nemzetiségeket élesen támadó beszéde szolgáltatta. Az értekezleten elhatározták, hogy nem reflektálnak a támadásra. A klub egyben megszövegezett egy memorandumot Polónyi Géza igazságügyminiszterhez, akit arra kérnek, hogy Hlinka András volt rózsahégyi plébánost, aki már öt hónapja szenved vizsgálati fogságban és most megbetegedett, azonnal helyezze szabadlábra.

SPORT.

+ Az Aradi Athletikai Klub vezetősége ez uton is értesíti a klub tagjait, hogy Neumer József főreáliskolai tornatanár és vívómester vezetésével a rendszeres vívás megkezdődött a klubban; jelentkezni még lehet és felvilágosítással Práisinger Béla b. titkár szolgálhat. Egyidejűleg arról is értesíti a vezetőség a klub tagjait, hogy a Salac utca 1. szám (Lócs-ház) II. emeletén levő klubkaszinó, mely minden tekintetben megfelelő a klub céljainak, a tagok rendelkezésére áll. Az új kaszinó ünnepélyes felavatása karácsonykor keretében f. hó 10-én szombaton este lesz; a társasvacsorán való részvételre a kaszinóban kitett íven lehet jelentkezni, de lehet Mészáros Sándor klubgardánál is. (Csanádi palota, II. em. 16. ajtó.) Az elnökség.

„A sziv könyve.”

Erzsébet királyné gyöngysora.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 8.

Egy új Erzsébet legendának hírére hozza a párisi táviró. Valószínűtlen ez a mese, sőt egész bizonyos, hogy csak mese, de mégis érdekes.

A párisi *Cri de Paris* című újság, amely inkább fantáziával, mint a valósággal dolgozik, az alábbi hírt közli: Az osztrák császár titokban buvárokkal keresztelti Korfu szigete mellett a tengeröbölben, elhunyt feleségének, a meggyilkolt Erzsébet királynénak elveszett gyöngysorát.

A császárnak ugyanis az utóbbi időben nem télt kedve semmiféle ékszerben, csupán az egy gyöngysort kedvelte, amelyet a *sziv könyv* című nevezett el. Egy napon észrevette a császárné, hogy a gyöngysor kezd elhomályosodni. Nemsokára álmában hangokat hallott, amelyek tudára adták, miképpen szerezhetné vissza a gyöngyök fényét. Az álom szerint az

ékszer tengerbe kell dobní, ahol egy évig kell fekvnie.

A császárné elbeszélte álmát társalkodónőjének, aki egy magyar grófnő volt. Egy éjjel kimentek a tengerre és vízbe dobták az ékszer, amelyet előbb egy lyukacsos szekrénybe tettek. A szekrényt azután vékony láncon leeresztették, a lánccal végén egy sziklához kötötték.

Éppen egy nap hiányzott az év elmúlásához, amikor Lucchéné tőre áldotta a császárné szivét. Az ékszer a császárné társalkodónője kiakarta azután emelni a vízből, de a lánccal volt vágva és így nem került többé elő. Most a császár kereseti.

... Így meséli ezt a *Cri de Paris*. És Párisban van még hittelük az ilyen meséknek.

HIREK.

A piac szenzációja.

Arad, november 8.

Holnaptól kezdve a város piaca olyan élelmi cikkel lesz gazdagabb, amelyet izéről kevesen ismertek eddig Aradon. Potom árért fogják a Hal-téren árusítani a tengeri lazacot és tokot, édesebb és kisebb vizekből származó társaikkal együtt. Hogy milyen lesz a keletjük, az még a jövő titka. Az emberiség gyomra nem kis mértékben konzervatív. Idegenkedik minden olyan eledeltől, amelyet csak a felszínről ismer, de nem emésztett még meg. Parvenünek tekintik a messze vizekről importált halat is, amely az ősrégi marhával és az arisztokratikus szárnyással szemben szeretne sikereket aratni Arad város közéletmezése körül.

Bizony a gyomor konzervatív. Szeretettel becézi a drága marhahúst, a husneműeknek ezt a pusztuló dzsentrijét és talán be se fogadja az idegenből idetolakodott halat, amely nem dicsekedhetik a régiséggel: olyan friss, mint egy ma született nemes. Habár ebben az esetben a frissesség talán nem is hátrány. Éppen ezért valószínűnek tartjuk, hogy a gyomor engedni fog rideg konzervatívizmusból és helyet ad a kopolyus tengeri állatoknak, amelyekről egy máris bizonyos: az, hogy jóval olcsóbban mérjük kilójukat, mint a nemes, de méregdrága marhahusét.

De ha más nem is, az, hogy Bécsben polgárjogot nyert a tengeri hal, bizonyára kedvezően fogja irányában hangolni az aradiakat is. Megveszszük majd és megeszszük, mert megveszik és megeszik Bécsben is. Megízleljük és megszeretjük, aminek mélyreható, a megélhetési viszonyokra örvendetes eredményei is lesznek. Alább fog szállni úgy a marhahus, mint a szárnyas ára. Így volt ez Bécsben és így lesz nálunk is. És ez nemcsak a szegényebb néposztályra nézve lesz áldásos. Az ugynevezett középosztály, amely nem dulsakodik az anyagiakban, szintén megkönnyebbülve lélezkedik majd fel. Mert nagy teher az az 1 korona és 52 fillér, amelyért most Aradon a legolcsóbb marhahus kilóját mérjük. Különösen ott, ahol nagyobb a család és több kell, mint egy kiló hus.

A város tanácsa a legnagyobb

csendben csinálta meg ezt a dolgot. Nem dobolt, nem kürtölt, hanem tett. Ahány reformtörekvés, gyáralapítási terv és miegymás felmerült, valóságos harci riadó kísérté. Legvégül pedig nem lett belőle semmi. Ennek az esetnek a konzekvenciája az, hogy láрма nélkül leginkább lehet a polgárság érdekében cselekedni.

— A trónörökös új magyar tanítója. Bécsből táviratozzák: Ferenc Ferdinánd trónörökös eddigi magyar tanítójának, Lányi József dr. lekéri apátnak nagyváradi kanonokká történt kinevezése folytán Borseczky Oszkár győri tanítóképezdei fizikai és matematikai tanárt hívták meg a trónörökös udvarába magyar nyelv tanítójának. Borseczky ma bemutatkozott a főhercegnek és nejeinek s mindjárt elfoglalta állását.

— Új képviselő. Mezőcsát-ról táviratozzák: A borsódi főispánná kinevezett Kubik Béla helyébe a mezőcsáti választókerület ma egyhangúlag Kubik Gyula mérnököt, Kubik Béla öcséjét választotta meg képviselővé.

— Vizsgálat a lugosi mandátum ügyében. Budapest-ről táviratozzák: A képviselőház negyedik bíráló bizottsága ma ülést tartott, amelyen tárgyalás alá vette a Popovics György lugosi képviselő mandátuma ellen beadott kérvényt és hosszabb tanácskozás után elrendelte a vizsgálatot ígatás címén. A vizsgálat vezetőjével Németh Imre képviselőt bízták meg.

— Kereskedők Rákóczi-ünnep. A november 10-én, Rákóczi Ferenc fejedelem emlékére rendezendő ünnepségek utolsó része lesz a kereskedők ünnep. Az Aradi Kereskedők Köre, a mint megirtuk, november 10-én este kilenc órakor, az Iparosház dísztermében rendez hazafias ünnepet, a melyen Fényes Samu dr., a jeles író tart beszédet s Joanovits Sándor, a ki a városháza toronyzenéjének egyik közreműködője lesz, kuruc dalokat ad elő tárogatón. E mellett szavalt lesz. Az ünnepen nemcsak az Aradi Kereskedők Köre tagjai vehetnek részt, de Arad város polgárságának minden tagját s hölgyeket is szívesen lát a kör. Az ünnepen természetesen belépődíj nem lesz.

— Az ügyvédi vizsga reformja. Budapest-ről táviratozzák: Polónyi Géza igazságügyminiszter közelebb törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé, amelyben az ügyvédi rendtartásnak az ügyvédi vizsgára vonatkozó rendelkezését óhajtja megváltoztatni és el akarja törölni azt a régen érzett visszasságot, hogy a vizsga ismétlésekor elbukott jelölt a vizsgát többé le nem teheti. A miniszter a javaslat kidolgozásával Pap József dr. t. a budapesti ügyvédi kamara titkárát bizta meg.

— Az elbocsátott villamos vasutasok Kossuth Ferencnél. Budapest-ről táviratozzák: A villamos vasutasok sztrájkja alkalmával kizárt és vissza nem fogadott alkalmazottaknak ötven tagu küldöttsége ma Batthyány Tivadar gróf és Bakonyi Samu orsz. képviselők vezetésével tisztelgett Kossuth Ferencnél. A küldöttség arra kérte a minisztert, hogy közbenjárásával tegye lehetővé a kizárt hétszáz alkalmazott visszafogadását. Kossuth kijelentette, hogy ő már a sztrájk kezdetén közbelépett, de ennek nem volt kedvező eredménye, ámbar nem mondható egészen eredménytelennek sem.

— Nem részletezem a dolgokat — folytatta a miniszter — de mondhatom, némi ígéretet a munkások sorsának javítására mégis kaptam. A vállalatok azonban a leghatározottabban követelték a sztrájk azonnali megszűnését, mert

abból indultak ki, hogy nem akarják annak látogatását keltetni, mintha koncessziókat erőszak és nyomás hatása alatt tennék. En sajnálattal értesültem arról, hogy hétszáz-an vannak kizárva és hétszáz munkás van most kenyér nélkül. Nem tudom, hogy lesz-e eredménye az én közbenjárásomnak, de *szívesen megteszem*. Többet azonban nem tehetek, mert a kormány nem kényszeríthet egyes vállalatokat arra, hogy munkásaikat vissza fogadják.

— Egy meghívóról. Ma küldte szét a polgármesteri hivatal a szombati Rákóczi-ünnepély meghívóit. Ezek a meghívók, mint kitűnt, egy budapesti cégnél készültek, horribilis áron, ami sok szóbeszédre adott ma alkalmat a városban. Velünk együtt minden aradi polgár legalább is különösnök találja a rendező bizottságnak ezt az eljárását. A dolognak most nem az anyagi oldaláról szólunk, hiszen az egész nem olyan jelentékeny, hogy szóra érdemes lehetne, habár az aradi nyomdászok szakszervezete így fogja fel az esetet. De erkölcsi szempontból mérlegelve az ügyet, nagyon furcsa színben tünteti fel a várost, hogy az aradi nyomdászipar szinte páratlan fejlettsége mellett Budapesten készített el egy városi ünnepély meghívóit. Az aradi nyomdászipar tudvalevőleg olyan magaslaton áll, az aradi nyomdák olyan nagy arányúak és modernnek, hogy az ország minden részéből — még Budapestről is — kapnak megrendeléseket és így különös, ha ez az ipar éppen aradiak részéről szorították háttérbe vagy negligálták. Furcsa politika ez: amely éppenséggel nem nevezhető a helyi ipar pártolásának. A város közterhelt nagy részben az aradi iparosok viselik, szinte természetes tehát, hogy a város az aradi ipar meilőzésével Budapesten rendel nyomtatványokat. Köszönjük ezt a példaadást — az egész helyi iparoság nevében.

— Demokraták alakuló közgyűlése. Az aradi demokraták tegnap este megtartott népes értekezletükön elhatározták, hogy az aradi *Demokrata-kör* alakuló közgyűlését november 11 én vasárnap délután három órakor a Fehér Kereszt-szálló nagytermében fogják megtartani. Az alakuló közgyűlésen megjelennek az országos demokrata-párt képviselőiben *Vássonyné Vilmos dr., Bródy Ernő dr. és Pető Sándor dr.* országgyűlési képviselők, valamint a budapesti demokrata-kör nagyszámú küldöttsége. A közgyűlésen *Fényes Samu dr.* is megjelenik, aki egyébként szombaton este az iparosház nagy termében Rákóczi Ferenc fejedelemről felolvasást fog tartani. Megjelenését kilátásba helyezte *Achim L. András* is, aki egy nagyobb békeszabai küldöttséget fog vezetni. A közgyűlés után a vendégek és küldöttségek tiszteletére a Fehér Kereszt télikertjében társasvacsera lesz.

— Hubertusz-vadászlovaglás. Az aradi honvédszáz tisztek által rendezett Hubertusz-vadászlovaglás f. hó 13-án, kedden tartatik meg. Gyülekezés a vadászathoz délelőtt 10 órakor a huszárlaktanya előtt téren. A Hubertusz-ebéd ugyanazon napon este 6 órakor lesz a Fehér-Kereszt-szállóban.

— Beteg tanfelügyelő. *Makról* írják: Csanádmegye k. r. tanfelügyelője, *Gróf Vilmos* tegnap délelőtt részt vett a csanádmegyei tanítóegylet központi járásának Makón tartott ülésén és figyelemmel kísért a tanítók tanácskozásait. Beszéd közben azonban, valószínűleg a nagy meleg következtében, rosszul lett és erős ájulás vett rajta erőt. Az ájulásba esett tanfelügyelőt a tanítók az udvar friss levegőjére vezették, hol egy kisse magához tért. Majd orvosért küldöttek és csakhamar megjelent *Huber Mihály dr.* városi főorvos és *Sas Bernát*

dr. kerületi betegsegélyző pénztári orvos, kik a beteg tanfelügyelőt lakására szállították, hol *Sas Bernát dr.* a betegon erőt vágott, mire az teljesen megkönnyebbült. Mindennek dacára a tanfelügyelőnek pár heti nyugalomra lesz szüksége, míg újra átveheti a vármegye népoktatásügyének vezetését.

— Curie asszony első előadása az egyetemen. *Páris-ból* jelentik: *Pierre Curie*, a rádium híres felfedezője, ez év tavaszán egy teherkocsi kerekei alá került s szörnyet halt. Tudvalevőleg feleségét, aki a rádium munkálataiban hű társa volt, a Sorbonne Curie tanszékére hívta meg. *Madame Marie Curie* az első hölgy, aki francia egyetemen tanár lett. Tegnap délután kezdte meg előadásait a tudós hölgy. A szerény modoru asszony minden ünneplést kikért magának s visszautasította a francia hölgyek hódolatát is. Az amphitheatrum összes padjai zsufoltan meg voltak telve. Curie asszony minden bevezetés nélkül fogott előadásába, amely a villamoság anyagáról szólt.

— A különös váltó. Valamelyik országgyűlési párt egyik grófi tagjáról furcsa históriát rebesgetnek. A gróf ur öreg ur már, de nagyon szerelmes. A szerelem sok pénzébe kerül s a szerelmes levelek arányában felszaporodtak a gróf ur váltói is. Egy ilyen váltót mutattak be a minap a szerelmes grófnak. A váltó tulajdonosa jött a váltóval és alázatosan megkérte ömeltőségét:

— Kegyeskedjék prolongálni a váltót!

A gróf ur éppen akkor fejezte be öreg szívének minden hevével megirt egyik szerelmes levelét. Csak az utolsó mondat hiányzott még: a számos ölelés és csók. Mikor a váltótulajdonos elébe terjesztette az üres váltólapot kitérés végett, a gróf ur szórakozottan megkérdezte:

— Mennyi az összeg?

— Tízezer korona!

Erre a gróf ur sietve írta rá az üres váltólapra a számot, de valahogy a szerelmes levél járhatott az eszébe, mert ez került ki belőle:

— Tízezer csók! . . .

A váltótulajdonos csak később vette észre a gróf ur tévedését. A furcsa váltót most megszerezték tőle a gróf ur barátai s politikai körökben pompásan mulatnak a nem mindennapi histórián.

— A renitens tanító. A vén, öreg tanítónak klasszikus mintaképe *Cseh Ferenc*, aki a Bihar megyei Jankafalván oktatja a kisdedeket. Már régebben panasz érkezett ellene a tanfelügyelőséghez, amely szerint *Cseh Ferenc* tanítói minősége egyszerűen veszedelmes a kis gyermekekre. Fagyos téli időben pálinkáért küldözgeti őket a boltba, a zimankós szélben fát vágat velük s egyéb cselédszolgálatra kényszeríti az apróságokat. Azonkívül szüntelenül pipázgatva végzi a nemzet napszámaira kiszabott teendőket. Egyik feljelentés azt is mondja, hogy *Cseh Ferenc* maga mellé celtálatja szobájába a gyermekeket és „a fejükbe néz.” Ez valami különös bogara lehet az öregnek, amelytől a csöppnyi tanítványok valósággal rettegnek, mert félelmes babonázást sejtjenek benne. A múlt havi közigazgatási bizottsági ülés el is rendelte, hogy a kultúra terjesztésére éppenséggel nem hivatott tanító ellen vizsgálatot foganatosítsanak. Erre a célra a tanfelügyelőség részéről ki is mentek Jankafalvára, ahol a jelentésben foglalt panaszokat tényeknek és igaz állításoknak találták. A vizsgálat eredményéről jegyzőkönyvet vettek fel. *Cseh Ferenc* azonban a jegyzőkönyv aláírását megtagadta, azzal a kijelentéssel, hogy ő a tanfelügyelőség megbízottját a vizsgálatra jogosultnak el nem ismeri s követeli, hogy ellene a kir. ügyészségnél indítsanak meg eljárást. Mivel a renitens tanítót erőszakkal nem akarják eltávolítani, az aktákat csakugyan áttették az ügyészséghez, ahol újból kez-

dik meg az egész vizsgálatot. *Cseh Ferenc* pedig addig nyugodtan pipázgatva és borozgatva osztja Jankafalván a kultúra áldásait.

— Dráma a mulatóhelyen. *Temesvárról* táviratozzák: Az egyik éjjeli mulatóhelyen *Kovacsévcics Dusan* és *Milán* ittas állapotban összeverekedtek egy *Baki Antónia* nevű leánnyal, akit a két garázda legény az első emeletről ledobott az udvarra. A szerencsétlen leány az udvar kövezetén összezuza a fejet és *szörnyet halt*. A gyilkos legényeket letartóztatták.

— Nevető akta. A vajdahunyadi járásbíróóság elé klasszikus akta került. Valamelyik erdőpásztor főjelentést akart tenni valaki ellen, aki ugylátszik meggyomroztta. Ő maga járattan lévén mind a magyar szóban, mind a betűvetésben, a falu tanítójához fordult ügyvédi képviseletért, ki is a következőképp fogalmazta meg és nyújtotta be az ő panaszaát:

Tekintettes magyar kir. járás bíróság

A folyó évi 1906 Junius hó 30-án Boosi lakos *Marilai Péter* l *Borduna engem nyilvánosan agyon ütötte* és azon kívül a *térnyével a hassamhoz nyomozta* arról hogy én mind Boos községi erdő pásztor vagyok és ő méndég az erdőben *lopazni fátt magyen* és én a hányszor ment meg fogtam és ellisjelenttem az erdőgondnoksághoz ő arról reám haragudott és meg verte aszontta hogy ha utana az erdőben még fogok meni oda az erdőben fog engemmet meg ölni.

bizonyítom magamatt Boosi lakosokkal *Szimeria Lajos* kercsu és mind erdő pásztor *Pakurari Nikulaie* tanukal

Telyes tisztelettel fel kérem a Tek: m: kir: járás bíróratt hogy miszerint egy rövid hattár időtt ki tűzni arra engem is nevezett alperessel megidézni, illetileg meghagatni és szigoruan törvény szerint meg büntettetni meltoztasék kö:csagem fejében 2 korona

Boos 1906 Julius 26n

Pakurari Petruc: s. k.

mint Boos erdőpásztor felperes Boosi lakos *Marilai Péter* ellen

Az ilyen jogi képviseletért bizony azt a két korona költséget sem érdemli meg *Pakurari Petrucótól* az a tanító, aki ezt az aktát megfogalmazta . . .

— Hegedüs Pál halála. A szegedi íróvilágnak gyásza van. *Hegedüs Pál* főreáliskolai tanár, az ismert nevű író és műfordító tegnap reggel meghalt. Nagyfoku szívbjaja pár nappal ezelőtt ágyba döntötte, ahonnan fel sem kelt többé. Jó kedélye még halálos ágyában sem hagyta cserbe. Folytonosan tréfálkozott és jövő terveiről beszélgetett. *Hegedüs Pál* azok közé tartozott, akik sokoldalú tudásuk, készülségük és ismeretgazdaságuk mellett minden idejüket arra fordították, hogy fáradhatatlan küzdelemmel minél inkább gazdagítsák tudásukat. Modern eszméktől áthatott, nagy intelligenciájú ember volt, aki sokat dolgozott tollal. Szegeden írta meg jelesebb irodalmi műveit, a „Dél-afrikai kérdés” című eszméjét, amely a Budapesti Szemle hasábjain jelent meg s amelyvel Angliában is nagy feltűnést keltett. Tömrédék külföldi munkát fordított magyarra, köztük ifjusági elbeszéléseket, regényeket. Szívesen és sokat írt a szegedi lapokba is s vidám bohém kedélyével egyik leglelkesebb barátja az újságíróknak, kikhez szíve egész melegével vonzódott és minden mozgalmukból kivette a részét. A szegedi újságírók nevében a temetésen *Balassa Ármin dr. és Szabács András* bucsuztatják az elhunytat.

— Az esperesné tüntet. *Dévaról* táviratozzák: Februárban a román nemzetiségiek *Vajdahunyadon* mulatságot rendeztek, amely alkalommal a vajdahunyadi román esperes felesége egy hölgy kezéből kiragadta a nemzeti színű szegélylyel ellátott legyezőt és azt *összetépte és rátaposott*. Ezért a furcsa tüntetésért *Imre István* vajdahunyadi szerkesztő élesen megtámadta

az esperesné, aki sajtópórt indított a szerkesztő ellen. A dévai esküdtbíróóság ma tárgyalta az ügyet és fölmentette Imrét a vád alól.

— Próbászónoklat. Az aradi izraelita templomban a péntek este fél nyolc órakor kezdődő istentiszteleten Koller János dr. csurgói rabbi próbászónoklatot tart, melyre a hitközség ezúton is figyelemre teszi a közönséget.

— A vidéki újságírás köréből Palatinus József, a „Békésmegyei Közlöny“ felelős szerkesztője megvált ettől az állásától és átvette a „Békésmegyei Függetlenség“ című lapot, amelynek felelős szerkesztője és kiadótulajdonosa lett. Ez az újság a békésmegyei függetlenségi és 48-as párt hivatalos lapja s. Ursiny János dr. ügyvéd szerepel rajta, mint lapvezér.

— Megégett leány. Borzalmas szerénység történt tegnap este tíz órakor Fülöp Sándorné Szél utca 1. sz. alatt levő lakásán. Boksa Anna 15 éves cselédleány a konyhában vigyázatlanságból feldöntötte az égő spirituszt, amely lángba borította a leány ruháját. A cseléd sikoltására a szomszéd szobában levő Fülöp Sándorné kirohant a konyhába, az udvarra vitte a leányt és egy vödör vizet öntött rá, amelytől az égő ruha elaludt, de a leány az arcán, a karján és a lábán súlyos égési sebeket szenvedett. Fájalmát a házbellek olajjal enyhítették. Csakhamar megjelent Vidéki Gusztáv ügyeleles rendőrtiszt és Prohászka László dr. kerületi orvos, aki konstataálta, hogy a sebesülés súlyos természetű. A leányt a kórházba szállították.

— A zsinagógából. A templom előjárósága közhírré teszi, hogy az istentisztelet ugyancsak, mint pénteken este további intézkedésig 1/2 órával kezdődik.

— Az apátfalvai orvosi állás. Schaffer Samu dr., rit apátfalvai község képviselőtestülete Hubert Mihály dr. helyébe a község orvosává választott meg, lemondott állásáról. A központi járás főszolgabírája most újabb pályázatot hirdetett az apátfalvai községi orvosi állás betöltése iránt. Pályázni e hó 20-ig lehet.

— Orvosválasztás Földeákon. Istó Barnabás dr.-nak eszanadmegyei főorvossá történt kinevezése folytán megüresedett Földeák községi orvosi állást most töltötték be. Ot pályázó volt, akik közül a képviselő Eisenstein Károly dr. szegedi bábaképző intézeti orvosot választotta meg.

— Szabadságot tanítónő. A közoktatásügyi miniszter Gondás Viktoria c. anádpalotai tanítónő szabadságát a tanév végéig meghosszabbította s helyettesítésével Bátyi Erzsébet mákói tanítónőt bizta meg.

— Elvértve még találkozunk azzal az ósdi fel-fogással, hogy a gyógyszernek, hogy hatásos legyen, okvetlen nagyon rossz ízűnek kell lennie. Ma más nézet uralkodik már és így például a „Scott-féle Emulsió“ oly csukamájolaj összetételű, mely kellemes ízű, könnyen emészthető és a gyermekeknek, a gyenge embereknek valóságos áldás. A „Scott-féle Emulsió“ minden gyógyszárban kapható.

— Kiváló finom ékszerek elsőrendű szabályozott valódi Genfi arany, ezüst és acél zseb-órák ezüst tárgyak és étesszközök — I. rendű nehéz ezüstöt China ezüst tárgyak és étesszközök — Arad legelső és legrégebbi ékszer javítás és készítői szakszerű műhelye. Weinberger Ferenc Andrassy-tér, Fischer Elíz palota. Telefon 489.

— Szappanok, fogkefék és pipere-szerek legjutányosabban Vojtek és Weisznál.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Gyermekgyilkosság Magyarán. Ennek az évnek június 19-én gyermekgyilkosság történt Magyarán. Igna Juonnénak Florica nevű leányát egy ismeretlen tettes megmérgezte s a gyanu később özv. Igna Tódornéra irányult, akit le is tartóztattak. Ma tárgyalta az ügyet az aradi esküdtbíróóság, Koller János bíró elnökölte alatt. Minthogy közvetlen bizonyíték a vádlott ellen nem merült fel, az esküdtbíróóság Igna Tódornét felmentette a vád alól és elrendelte azonnali szabadonbocsátását.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

11. Udvarhely vármegye alispánjának átirata a népoktatás ügyének és a néptanítók anyagi helyzete rendezése tárgyában. — 12. A szegedi Rákóczi szobor bizottság felhívása a Szegeden felállítandó Rákóczi szobor költségeihez való hozzájárulás tárgyában. — 13. A tanács előterjesztése a közutak és vámokról szóló törvény büntető határozatainak kiegészítése tárgyában. — 14. U. az. jelentése a vásárrendtartás tárgyában alkotott szabályrendelet bemutatása ügyében. — 15. A színügyi bizottság jelentése a színársulat működéséről. — 16. U. az. jelentése a színház bérletének meghosszabbítása iránt.

VÁRIREND

November 9. Péntek. Róm. kath. naptár: Tivadar. — Protestáns naptár: Tivadar. — Görög-keleti naptár (október 27.): Nesztör. — A nap két óra 56 perckor, nyugszik 4 óra 31 perckor.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Podor Odón délelőtt 8—9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 órakor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, sok helyt csapadék.

November 11. Gözgépközlekedés és kazánfűtők vizsgája. — Az aradi királyi főgymnasium és állami főreáliskola segélyző-egyesületének közgyűlése délelőtt 11 órakor (Lycæum). — Az aradvármegyei gazdasági-egyesület állatkiállítására Német-Peregen.

November 14. Városi közgyűlés délután 4 órakor. — Aradvármegyei rendkívüli közgyűlése délelőtt 10 órakor.

November 18. A déznai népbank szövetkezet rendkívüli közgyűlése délelőtt 11 órakor.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Budapest, november 8

Amerika 1 olcsóbb. Kínálat és vételkedv gyöngye. Elkelt 20,000 métermázsa változatlan áron. Az árak 50 kilónként számítva:

Déli tőzsde.

Aprillisi buza 1907-re	7.39—7.40
Rozs 1907. áprillisa	6.58—6.57
Zab 1907. áprillisa	7.15—7.16
Uj tengeri 1907-re	5.14—5.15

Zárul 5 órakor:

Aprillisi buza 1907-re	7.44—7.45
Rozs 1907. áprillisa	6.5—6.58
Zab 1907. áprillisa	7.17—7.18
Uj tengeri 1907-re	5.15—5.16

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	678.25
Magyar hitelrészvény	820.25
Déli vasut	156.—
Leszámlolóbank részvény	514.50
Adria tengerhajózási részvénytárs.	747.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 8. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 120—121 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 124—126 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 128—128 fillérig.

CSARNOK.

Chamonixból a Mont-Blanca.

Irta: Dr. Heppes Béla. [16]

(Folytatás.)

Feltűnt nekem, hogy az a párkányzat, amelyen állunk, csupa össze-vissza töredezett kisebb vagy nagyobb sziklatömbökből áll. Mídon ezen sajátos dolog magyarázatát kértam, a vezető ennyit mondott: „Mi jelenleg a Bosson jégár egy oldalmorenáján állunk és évenként 100 méter sebességgel utazunk a földközi tenger felé.”

Ugyebár sajátos dolog? Egy csaknem 100 méter magasságú sziklahegy tetején állni és avval egyetemben részt venni a jégmező szaladásában, mert a jégmező folytonosan utazik.

Bebizonyított tény, hogy minden jégár bizonyos irányban folytonos, soha meg nem szűnő mozgást végez és ezen mozgás által vesz részt a víz körforgásában.

A „Bosson“ jégár évenként 100 métert halad lefelé a Chamonixi völgybe. A Bosson egyike a leggyorsabban járó jégáraknak; különféle kísérletekkel lett bebizonyítva, hogy közep sebessége évenként 100—100 méter. A legbiztosabban azonban egy sajnálatos szerencsétlenségéből kifolyólag állapították meg a Bosson jégár évi haladását.

1820. évben három alpesi lakost egy szélvihar belesodort a Bosson jégár egyik legfelsőbb vonásába, a szerencsétlen emberek 45 esztendő múlva, tehát 1865-ben érkeztek le teljesen felsmerhető állapotban, jégruhákban, a chamonixi völgybe. A 45 évi alvás alatt négy és fél kilométernyi utat tettek meg s így a Bosson jégárnak minden kétségen felül álló közepsebessége 100 méter.

A jégárak mozgásának okát nemcsak az egymás felett fekvő óriási jégretek nagy nyomásában kell keresnünk, hanem a jégnek részenként való olvadásában is.

Ha a jégárban nagyszámu a jégári patak, úgy bizonyos, hogy a jégár mozgása gyors; mert a patak átmosza a mederfenékhez hozzáfagyott jégár réteget és megkönnyíti a most már sikamlóssá vált talajon a lefelé való csuszást.

Legnagyobb gyorsasággal tavaszkor halad — írja Rucus — a jégáryó. Az olvadás és ujrfagyódás tünetei, a magasan fekvő firnen (jegeshó) ekkor sokkal gyakoribbak lesznek; a kristályos börtönéből megszabadult számtalan vízerecske, megtárgítván a kiásásokat és sikamlóssá tevén a lejtőket, melyen a nagy jégfolyónak lassan le kell csuszni, a téli fagy által a meder falaihoz ragadt jégretek visszanyerik szabad árukat és megkezdik a lefelé való vándorlást.

Azon oldalmorena, melyen állottunk, miként említém, c. upa összeszakadozott szikladarabokból állott. Magassága lehetett vagy 80—100 méter.

Az oldalmorena úgy származik, hogy a magasságokból a jégára hullott kődarabok, sziklák, bércomladékok és egyéb hulladékok lassanként a jégáron a völgybe vándorolnak le; itt a völgy szűk kijáratánál összegyűlnek és hatalmas hegyeket alkotnak.

Megtört én, hogy az oldalmorena alatt a jégár leolvad, ez esetben az egész morena a bércomladékok marad vissza. Az ilyen otthagyt oldalmorena teszük némely gletschert nehezen megközelíthetővé.

Leszállottunk a jégárra. Tizenöt perc futás után felélel! — vezényelte a vezető. Teljes erőmmel futottam. A jégár nem volt egészen sima, eie volt hatalmas kődarabokkal, igen sok csermely folydogált rajta keresztül. Ugy éreztem, hogy pompás gletscher-cipőmben el nem csuszhatok. Öt percnél futás után alattam dűbörgött egy jégárból vizesés. Látni nem láttam bejőle semmit, de olyan tombolást vitt véghez, hogy azt hittem, be fog szakadni az egész jégár. Nemsokára egy jégári patakhoz érkeztünk. Balmat meggyorsította a futást és sebes ütomben ugorva vettük az akadályt. Tíz perc múlva nem volt lélegzetem. Megálkám. A hátam megett száz lépésre, abban a pillanatban lezuhant egy mázsás kődarab. Most már volt lélegzetem. Szaladtam úgy, hogy Balmat alig tudott a nyomomba jőni. Szegény Coutet Eduard a máhakkal nehezen bírt futni s mire megérkezett, csurom víz volt. Jelentette, hogy közvetlenül előtte még egy kisebb szikladarab esett le.

A franciákat és a skótot utolértük ugyan, de ők már kipihenve a futás fáradságait — utjokat folytatták.

Érdeklődtem, hogy mi az oka annak, sok kőlavinának. Alig 15 perc alatt kettő. Balmat eldarta, hogy a Mont-Blanc ut alatt ennél veszélyesebb rész sincsen. Az Aiguille de Midi párkányfalat csak látszólag szilárd bércek. Az egész párkányzatot aláaknázták a felsőbb jégárból lezúgó patakok vizei. S amit mi sziklárdnak látunk, az nem egyéb, mint felülől lehozott laza omladvány. Körülbelül 4—5 esztendő alatt — így mondta Balmat — az egész felső párkány apró részekben le fog hullani és mint morena fog a jégáron lefelé utazni.

(Folytatás következik.)

IDEGENEK ARADON.

- November 8 -

Központi szálloda. Rónai Ernő birtokos Zombor — Brawerman Simon gyáros Galacz — Lederer József maganzó Nagyvárad. — Nusbaum Izidor kereskedő Sajteny. — Schöner Agoston karbecslő Budapest. — Szilárd Ferenc kereskedő Budapest. — Ehrenhaft József gyáros Frankfurt. — Mentkink Frigyes igazgató Brád — Jerim Herman igazgató Bécs. — Ursi János mérnök Nagyszében. — Ehrenmann Oszkár fakereskedő Vinkovce. — Ferdinánd Zsigmond utazó Bécs. — Szilagy Ede dr. ügyvéd Budapest — Nikitscher József igazgató Jorvány. — Baró Dittfurt I bíró okos Varsánd — Radó Aladár birtokos Budapest. — Tauber M utazó Prága. — Herzl Bernát igazgató Budapest. — Schweitzer Ferenc maganzó Budapest. — Frank Janos automobilt vezető Komok. — Horovitz Géza kereskedő Budapest. — Vécsey Jecó ellenőr Budapest. — Törstl Ottó mérnök Berlin.

Fehér Kereszt szálloda Zombori Rónai László nagybirtokos Zombor. — Bajsai Vojnich Béa nagybirtokos Szabadka. — Vermes Gyula dr nagybirtokos Szabadka — Rónay László dr. nagybirtokos neje Szabadka. — Vermesné nagybirtokos Szabadka. — Vermes Eugénia nagybirtokos Szabadka. — Vermes Etel nagybirtokos Szabadka. — Vojnickné nagybirtokos Szabadka — Fajka János főszamvevő Szeged. — Kohn Lajos dr. rabbi Csurgó. — Özv. Kaján Simonné Verespatak. — Bokor A hivatalnok Szeged. — Pfeifer Vilmos hivatalnok Budapest. — Sebesi Vilmos hivatalnok Temesvár. — Biejer Armin gyárigazgató Gurahonc — Vörös Imre és ejeje Kisjenő. — Mór Pál városi tanácsos Szeged. — Krayschor Lajos kereskedő Bécs. — Schöoföld terménykereskedő Nagyvárad — Hegedüs Károly hivatalnok Nagyvárad. — Erdélyi Lajos mérnök Budapest. — Szegfű Miklós városi hivatalnok Orosháza. — Horvát Aladár hivatalnok Kecskemét. — Fekete Kálmán hivatalnok Kecskemét — Nagy Máté maganzó Makó. — Glück Sándor hivatalnok Makó. — Kelemen Sándor utazó Bécs — Fuchs Jenő utazó Budapest. — Baum N. utazó Budapest — Goldner N. utazó Budapest. — Weisz Vilmos utazó Budapest. — Munk Gyula utazó Budapest — Lichtenstein Lipót utazó Budapest. — Lichinecker Lipót utazó Budapest. — Bienenstock Gyula utazó Budapest — Gergely Adolf utazó Budapest. — Vinter Ede utazó Budapest. — Benedek Armin utazó Budapest. — Kovács Iguác utazó Budapest. — Feischmann J utazó Budapest. — Klug Lajos utazó Budapest. — Glück Mór utazó Budapest. — Székely Károly utazó Budapest — Sági Mór utazó Budapest. — Guttmann Miksa utazó Budapest — Eckstein József utazó Budapest. — Schwelger Izidor utazó Bécs — Bauer Adolf utazó Bécs — Roth Jenő utazó Szabadka. — Lázár Dániel utazó Szabadka — Gerő Lázár utazó Nagyvárad. — Kemény Ignác utazó Nagyvárad. — Sein M r utazó Nagyvárad. — Fuchs Manó utazó Nagyvárad

Vas szálloda. Klein József utazó Budapest — Sugar Bertalan utazó Budapest — Hausenblas Robert utazó Bécs. — Herczog Gusztáv utazó Bécs — Spindl József korcsmáros Facset — Fain Adolf utazó Budapest. — Kaufmann József kereskedő Budapest. — Bisits Adolf utazó Bécs — Sheserko József utazó Bécs — Radó Lajos utazó Budapest. — Pehány János ellenőr Kassa — Schwarz Mór utazó Budapest. — Horvát Esdre földbirtokos Temesvár. — Sommer Mór utazó Budapest. — Major Janos utazó Budapest. — Adám Géza utazó Budapest. — Weisz Lajos utazó Beeskerek. — Verner József utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Dorogi József jegyző Almáskamaras. — Brucher Oszkár ügynök Budapest. — Eberlein József szőlőbirtokos Szentanna. — Havas N. mérnök Mezőhegyes. — Ketter Gyula hivatalnok Szeged. — Bartholomeibesz János jószágfelügyelő Kornest. — Grosz Lajos utazó Budapest. — Kis Endre utazó Budapest. — Lemkó I és neje Nagyhatmágy. — Novák Aurél dr. ügyvéd Pécska. — Novák János dr. ny. járásbíró Pécska. — Gavora József utazó Budapest.

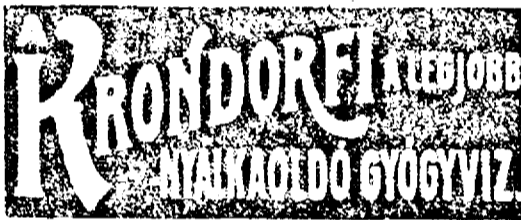
A háziaszony gondolkodásán mulik a család ideve boldogságát!

A Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

Kathreiner előállítási módszere révén kellemes ízű, az egészséget előmozdító és olcsó, ezáltal a legmegbecsülhetlenebb előnyöket nyújtja minden háztartásnak!

Minden vásárlásnál hangsúlyozzuk kifejezetten a Kathreiner nevet és csak eredeti csomagokat kérjünk Kneipp-páter védjeggyel.

NYILTTER.*

2381

Nemzeti Színház.

A) bérletszűnet A) bérletszűnet.

Pénteken 1906. évi november hó 9-én:

DISZELŐADÁS

Aradváros Rákóczi-ünnepélyének alkalmából:

A regéci kisharang.

Ünnepi színjáték 2 képbén. Irta: Szávay Gyula.

SZEMÉLYEK:

A fejedelem	Kesztler Ede.	A leánya	Kőrössi Juli.
A kapitány	Ladislai J.	Kurucvitéz	Faludi K.
Egy anya	Bácsné.	Vakharangozó	Borbély S.
A fia	Delli Lajos.	Regéci öreg	Kulcsár L.

A bujdosók.

Dramai koltemény. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Stribik	Hunyadi J.	Bbeczky	Kesztler Ede.
Mikes	Beregi S.	Damó	Faludi K.
Zay	Szathmári A.	Udvari pap	Bőri Lajos.
Jávorka	Delli Lajos.	Egy asszony	Kápolnai J.
Pápay	Kulcsár L.	Magyar ifjú	Harmath J.
Boremissza	Várnai Jenő.	Strázsamester	Borbély S.

Jön a fejedelem!

A „Regéci kisharang” folytatása. II. kép.

SZEMÉLYEK:

Óreg katona	Hunyadi J.	A feleség	Zalai Margit.
Óreg pap	Várnai Jenő.	A harangozó	Szathmári A.
A férj	Szendrei M.	Az unokája	Harmath J.

Kezdete este 7 és fél órákor.

Limbeck János és fia
első magy. kir. szab. érckoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.
Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Králitz Gyuláné szül felső ööri Szigethy Maria, továbbá Ifj. Králitz Gyula, Králitz Lajos dr. és neje szül Lukacsy Palma, valamint számos rokon nevében is fájda omtól megtört szívvel tudatják a forron szerzett és felejtethetlen jó férj, illetve édesapa, após, rokon és jóbarát

Králitz Gyula,

ügyvéd, kir. tanácsos, az aradmegyei ármentesítő és belvizszabályozó társulat nyug. igazgatója, a Józsefnádor malomszatóra társaság elnöke, Aradvármegye közigazgatási bizottságának tagja stb.

folyó évi november hó 7-én, éjjeli 12 órakor, életének 70-ik és boldog házasságának 41-ik évében, rövid szenvedés után történt jobbira szenderült.

A boldogult földi maradványai november 9-én, délután 1/3 órákor fognak a Szabadság-téri gróf Nadassy palotában a rom kató. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engedélytől szentmise a boldogult lelki üdvére november hó 10-én délelőtt 10 órákor fog a főt. Minorita atyák templomában az egek Urának bemutatattani.

Örök béke lengje körül sirját!

Arad, 1906. november hó 8-án. 2308

Limbeck János és fia
első magy. kir. szab. érckoporsó-gyára és temetésrendező intézetéből.
Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Atullítottak mély fájdalommal tudatják forron szerzett, felejtethetlen jó nagyanyjuk, dédanyjuk és rokonuk

Özv. Rátz Ferencné

szül. Lovászy Cecília urnőnek,

1906. évi november hó 8-án, reggeli 7 órákor, életének 86-ik évében, rövid szenvedés után történt jobbira szenderült.

A boldogult földi maradványai november 9-én, délután 4 órákor fognak Kölcsey utca 15-ös számú házban a rom kató. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra tétetni.

Az engedélytől szentmise november hó 18-án, délelőtt 8 órákor fog a főt. Minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutatattani.

Örök béke lengje körül sirját!

Arad, 1906. november 8-án.

Dr. Priegl Istvánné szül. Prinner Rózsi és férje dr. Priegl István, Özv. Krejtler Ferencné szül. Kintzig Mária, Prinner Vilmos és neje, Özv. Szendrey Józsefné szül. Kintzig Etelka, szül. Ernyei Anna, Zimmermann Ferencné, Nachtnébel Ödönné, szül. Edelmüller Irma, szül. Prinner Ilona és Stigler Gyula, férje Nachtnébel Ödön. unokahugai és öcssei. unokái. Edelmüller József, sógora.

Priegl Irénke, Priegl Margitka, Priegl Lacika, Prinner Zoltán, Prinner Pisti, Prinner Vill, Prinner Margit, Nachtnébel Böske, Nachtnébel Ödönke, Nachtnébel Lacika, dedunokái.

2807

Sirolin

Emeli az érvényét és a testület, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által haponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Kapható orvosai rendelésre a gyógyszerárúházaiban. — Ára 1/2 frankot 4-— koronára.

3831

Angol öltöny A kizárólagos posztó gyári raktárban
35% megtakarítással **szöveteket**

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

árusitunk.

2613

Fiuk részére maradékok kaphatók.

Juvel égető aparaius

gummilabda nélkül egy kézzel használható.
 Ára Korona 15.—.

Tip-Top égető aparátus

gummilabdával főleg bársonyégetésre alkalmas. Ára K. 16.—.

Kapható

2571

Ingusz I. és Fia

könyv- és papirkereskedésben

Weitzer János-utca.

ad 4582—906 pm.

Hirdetés.

A nagy fejedlem II. Rákóczi Ferencz és bujdosó társai dicső emlékezetére Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1906. évi november hó 10-én délelőtt 10 és fél órakor diszközgyűlést tart.

Napirendje:

1. Elnövi megnyitó; előadja gr. Károlyi Gyula főispán.
2. Himnusz.
3. A polgármester meghirdeti II. Rákóczi Ferencz fejedelemre vonatkozó 1906. évi XX. törvényzikket. Ezzel kapcsolatosan a dicső emlékül fejedelem arcképének leleplezése
4. Ünnepi beszéd, mondja: Kadas Kálmán főjegyző.
5. A jegyzőkönyv hitelesítésére vonatkozó intézkedés.
6. Ének.

Institúris,
 kir. tanácsos,
 polgármester.

Nagymennyiségű
maculatura
 jutányos áron
eladó.
 Bővebbet a kiadóhivatalban.

5695—906. sz.

Földhaszonbérleti hirdetmény.

Az aradi gör. kel. román egyházmegye tulajdonát képező következő földbirtokok:

Temesmegye közel Temesvárhoz Román-Szent-Mihály község határában lakház, udvar, kert és szántóföld összesen 11 kataszt. hold; ugyanott „Palkó” nevű dűllőben 56 kat. hold birtokrészlet, szintén ezen dűllőben egy külön birtokrészlet 398 kat. hold 725 □-öl; ugyanebben a határban „Szelisteanza” nevű földbirtok 604 kat. hold 941 □-öl; ezen pusztával mesgyés „Belosit” nevű pusztá 491 kat. hold 668 □-öl; végre közel Temesvárhoz, Temesmegye Kisoda község határában 435 kat. holdnyi földbirtok 1907. évi október hó 1-től 1913. évi szeptember hó végeig terjedő hat évi időtartamra 1906. évi november hó 29-én d. e. 9 órakor Aradon az egyházmegye hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlattal és nyilvános szóbeli verseny útján haszonbérbe adatnak.

A haszonbéri feltételek Aradon a szentszéki irodában, Temesvárott alóli ügyvédnél, Román-Szent-Mihály, Kisoda, Temes-Ság, Parác községekben a román lelkészi hivatalokban és a községi előljáróságoknál, Szakálház, Uj-Pécs és Német-Szent-Mihály községekben pedig a községi előljáróságoknál betekintheők.

Temesvárott, 1906. évi november hó 2-án.

Ungurian Manó,

2802

szentszéki kiküldött ügyvéd.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték

Az 1906. november 22. és 23-án kezdődő

XIX. sorsjáték

I. osztályának

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

$\frac{1}{1}$ sorsjegy	12.— korona.
$\frac{1}{2}$ ”	6.— ”
$\frac{1}{4}$ ”	3.— ”
$\frac{1}{8}$ ”	1.50 ”

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, — többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375
$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$
11956	11975	36051	36060
$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$
36051	55801	55810	55824
$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$

Az 1903. július 15-én

eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051 szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer

koronát és az 1906. évi február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

99354 szám tizezer

koronát nyertek. Ezekon kívül számos 2000 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

Walfisch Armin

bank és váltó-üzlete Aradon.

Alapított 1875. évben.

2731

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Helybeli és megyei telefonszám 129.

BORHEGYI BORVIZ

Forráskezelőség: Barót. Vasutállomás: Ágostonfalva.
 Kapható mindenütt.

Főképviselet:

Sziklából fakadó természetes ásványvíz

Üdit és gyógyít.

2717

Stern Sándornál Aradon.

Üzlet-megnyitás.

Legszolidabb kiszolgálás.

Angol uri szabászati műhelyünket

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz. a. Aradi Elő Takarékpénztár épületben. megnyitottuk.

2644

Magyar és angol szövetek, s e szakbeli dívat-ujdonságok nagy választékban.

ENGEL és SCHEER
 uri szabók.

Egy pohár
Egy korsó**udvari sör**8 kr.
13 kr.Egy pohár
Egy korsó8 kr.
13 kr.Egy pohár
Egy korsó8 kr.
13 kr.

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a színház épületben levő

Városi sörcsarnokot

bérbe vettem és azt a modern kor minden igényének megfelelően fogom berendezni. A mai naptól kezdve az Első magyar kőbányai részvénytársaság legkiválóbb sörét, az ugynevezett

Udvari sört.

azonkívül a legobb minőségű aradhegy-aljai borokat fogom kimérni. A konyka is olcsó árak mellett a legfinomabb igényeket is ki fogja elégíteni.

Teljes tisztelettel

Kánya Géza.

2790

Egy pohár
Egy korsó**udvari sör**8 kr.
13 kr.

Teljes kiárusítás!

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS

Masztig Pál

Vászon, női- férfidivat áruházában
ARAD, Andrásy-ut 22. szám alatt.

APRO HIRDETÉSEK.

A gurahonczai bérgazdaság

e hó 9-én, pénteken kísérletül hízott libákat fog az aradi piacdon felállított asztalokon elárusítani. Minden egyes jószág czédulával lesz ellátva, melyen a súly és az ár lesz feltüntetve. Az elárusítónál megrendelések tehetők hízott libákra és csirkékre, füstölt szalonárára, kolbászra és sonkára. 2801

Képes levelező lapokon

felvételek az aradi színészek és színésznőkről (Nyáray, Faludy Rontal) darabonként 20 fillérért kapható **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedésében Aradon, Weitzer János-utca. 285

2 szoba butor

és konyha berendezés, teljesen új, eladás miatt olcsón eladó, Radnaly utca 28. 2701

Egy óvadékképes

fűszerkereskedő bármilyen állást elfogad. Cím a kiadóban. 2805

Egy nagyon jól jövedelmező

üzlethez 5000 korona tőkével társ kerestetik, melytől se szakismeret, se közreműködés nem okvetlen kívánatik. Ajánlatok B. A. 8 jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők 2809

Hajdu tea

mell- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számarhurut, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légső, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk-mellűség, asthma stb. ellen.

Ára 50 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kelemen

gyógyszerésznél. 3871

Szőlőoltványok.

Fajtisza riparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, dugyökerzetű, bor és csemegefajú

fásoltványokat

bármily mennyiségben szállit:

Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 2761

Telefon 229.

Telefon 229.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott:

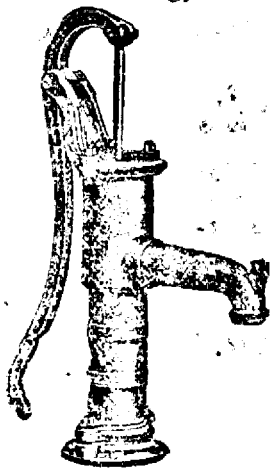
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beültetett gummirozott kendercsövek legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely más vagy külföldi gyárban.

Hönig Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

A nagyérdemű közönség szíves tudomására adom, hogy Vörösmarty-utczában levő

lakatos műhelyemet

Szentpál- és Damjanich utca sarok. (Zsidó-templommal szemben) sz. a. h. zamba

helyeztem át.

További szíves támogatását kérem, vagyok alázatos tisztelettel

Lengyel Gyula

lakatosmester

Szentpál-utca (Zsidó-templommal szemben). 2769

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek

fedezésére.

A J A N I J U K.

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

253

ARADON.

Poloska elpusztítására

a legjobb és leghatásosabb szer a

PHENOLSAV.

A butorokat nem támadja meg. Ara egy üvegnek 70 fillér.

Tyúkszem ellen

legkiválóbb szer a Hajós-féle

ANAGALLIN.

Hatása oly frappáns, hogy mindenkit bámulatba ejt.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Minden fogfájást

azonnal megszüntet a Hajós-féle fogcsep. Ara 40 fillér.

Kapható az egyedüli készítőnél:

3861

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Gummi Americain „Never” a legjobb és legkellemesebb óvszer.

Egyedüli raktár: Hajós Árpád gyógyszer-tárban, Arad, Andrassy-tér 22. sz.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 kor.